

Всеукраїнська загальнополітична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА

СВІТЛИЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 17 (1850)

П'ятниця, 24 квітня 2015 р.

Видається з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

ВІРА РОЇК: ПОЧАТОК ТВОРЧОСТІ В КРИМУ

25 квітня 2015 року виповнюється 104 роки від дня народження моєї мами – Героя України, заслуженого майстра народної творчості України, заслуженого художника Автономної Республіки Крим Віри Сергіївни Роїк, яка «зробила величезний внесок у розвиток культури України та Криму». Це — не мої слова, а лише маленька частина оцінок та відгуків мистецтвознавців, музейних працівників, художників, учених і просто глядачів, які побували на її численних виставках, людей, які вивчали її творчість.

У моєї мами було неухильне правило: збирати і зберігати все, що пов'язано з народною творчістю, українською культурою, всім тим, що її цікавило. За багато років зібрався великий архів і її особиста бібліотека, серед якої багато книг — з дарчими написами. Переглядаючи їх, я виявив зошит у темно-синій обкладинці, в якому мама, мабуть, готуючись до написання своєї книги «Мелодії на полотні», зробила цілий ряд записів українською та російською мовами. Я подумав, що вони будуть цікаві читачам газети «Кримська світлиця». В редакції схвалили мою ідею, і після літературного опрацювання ці матеріали публікуються в переддень річниці з дня народження мами. Наша сім'я дякує колективу «Світличан» за виконану роботу, за увагу і пам'ять про Віру Сергіївну.

Вадим РОЇК

РЯДКИ З ЩОДЕННИКА
ГЕРОЯ УКРАЇНИ,
ВИШИВАЛЬНИЦІ ВІРИ РОЇК
читайте на стор. 12-13

П'ять років тому, у квітні 2010-го, Віра Сергіївна Роїк відсвяткувала з нами своє 99-річчя. Друзі, учні, шанувальники прийшли привітати іменинницю. А вихованці зразкової театральної студії «Світанок» — рідні мистецькі душі — Віру Сергіївну просто розчулили!

О. Тимошенко

ВИРВАТИСЯ З КОШМАРУ

ІСТОРІЯ ДИРЕКТОРА УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ З КРИМУ

«З кожним днем було все гірше і гірше. Якось увірвалася в школу самооборона, вони зірвали з дівка український прапор і почали його топтати. До прапора кинулася вчителька, а за нею кинулися дітки-першокласники. На той момент референдум ще не відбувся, прапор державний стояв у холі школи, як завжди, як

і довчилися», — на очах директора школи сльози. «Чи мине це коли-небудь?» — запитує вона.

Ця школа була єдиною українською в Євпаторії, в

березні 2014-го міськрада мала надати навчальному закладу статус української гімназії та присвоїти ім'я Г. Сковороди. Документи були підготовлені, цієї події чека-

ли і вчителі, і діти.

«Тоді я відразу зрозуміла, це — кінець усьому, що я створювала...»

(Продовження на 5-й стор.)

2013 рік, свято Першого дзвоника в євпаторійській школі № 13 (директор О. Тимошенко — у центрі)

«Весни не було. У мене було багато учнів — дітей військовослужбовців, дівчатка дев'ятого класу. Їхні батьки були в частинах, які були захоплені, у нас в місті була 4519 ППО. Військовослужбовцям командир дав наказ не стріляти, бо не було наказу згори, ситуація була для всіх не зрозуміла. Дівчатка з мамами вибігали захищати своїх чоловіків, мами отримували sms, що «якщо твій не здасться, якщо не вийде або не перейде на наш бік, то ми з дочкою зробимо те й те...» і з тобою зробимо те й те...». І батькам приходили sms із погрозами. І в такий час дівчатка приходили і вчилися, і чудово склали іспити,

КРИМСЬКА СВИТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:

Міністерство культури і туризму України, Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Ресстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Літвування з читачами - на сторінках газети.
Матеріали для друку приймаються в електронному вигляді. Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і редагувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (067) 650-14-22 (050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й пов., к. 13 - 14 e-mail: kr_svit@meta.ua http://svitlytsia.crimea.ua

Віддруковано в ТОВ «МЕГА-Поліграф», м. Київ, вул. Марко Вовчок, 12/14, тел. (044) 581-68-15 e-mail: office@megapoliograf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ - ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-65 Р/р 37128003000584 в УДКСУ у м. Києві МФО 820019 код ЄДРПОУ 16482679 E-mail: vidavnytstvo@gmail.com Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38(044) 498-23-64; +38 (050) 310-56-63

«КРИМСЬКА ДІАСПОРА» У КИЄВІ ВИМАГАЄ ПУБЛІЧНОЇ ВІДПОВІДІ СТОСОВНО БЕЗДІЯЛЬНОСТІ КАБМІНУ З ДЕОКУПАЦІЇ КРИМУ

Громадські активісти, представники ініціатив, рухів та організацій, що спеціалізуються на кримському питанні, вимагають від Прем'єр-міністра України Арсенія Яценюка публічної відповіді на ігнорування Кабміном вирішення низки питань з деокупації Криму, анексованого Росією рік тому. Про це йдеться у відповідному зверненні громадських діячів, текст якого мають «Крим.Реалії».

«Минув рік спроб громадськості встановити конструктивний діалог із центральними виконавчими органами влади. Рік очікувань щодо спільних дій влади і суспільства. Рік спроб знайти взаєморозуміння з вироблення єдиної стратегії деокупації та реінтеграції кримського півострова», — наголошується у зверненні.

За словами громадських діячів, «українська влада так і не розпочала діалог, немає конкретних дій влади щодо вирішення суспільно значущих проблем для української громадськості».

У зверненні наводиться низка пунктів, невиконання яких завдають шкоди державній політиці щодо окупованої території.

Представники громадськості вважають, що, зокрема, Кабміном не виконується Закон України «Про за-

безпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», Закон «Про забезпечення прав і свобод громадян і правовий режим на тимчасово окупованій території України», розпорядження про створення державного підприємства «Кримський Дім», також без зрушень залишається виконання постанови про створення Держслужби у справах Криму при Кабміні.

Автори звернення зазначають небажання скасовувати Закон України «Про створення вільної економічної зони «Крим» і про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України», який, як вважають громадські активісти, «породжує корупційні схеми для бізне-

ТИМ ЧАСОМ... Як повідомляє «Урядовий портал», Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк доручив міністру фінансів України Наталії Ярецько підписати паспорт бюджетної програми «Кримський Дім» та прискорити виділення коштів на «Кримський Дім» і заходи щодо відзначення річниці депортації кримських татар. Про це глава уряду сказав на засіданні Кабінету Міністрів України в середу, 22 квітня.

Він нагадав, що рішення про створення в Києві «Кримського Дому» уряд України прийняв минулого року, і кошти на це передбачені в Державному бюджеті.

Арсеній Яценюк також звернувся до віце-прем'єр-міністра — міністра культури України В'ячеслава Кириленка створити організаційний комітет із відзначення річниці депортації кримських татар. Глава уряду зазначив, що провів із цих питань розмову із лідером кримськотатарського народу Мустафою Джемільєвим.

КРИМСЬКИМ ШОВІНІСТАМ СВЕРБЛЯТЬ РУКИ...

Лідер кримських монархістів, соціальний оглядач шовіністичного видання «Новий Крим» Олексій Васильєв запропонував замінити погруддя українського поета Тараса Шевченка на пам'ятник одіозному публіцистові Олесеві Бузині, якого було вбито у дворі його будинку в Києві 16 квітня.

Дослівна цитата: «Скільки ще будет поганить вид столиці Росийского Крыма бюст Шевченко? Не пора ли избавиться от «вурдалака» и установить на его месте бюст Олеса Бузини, как символа всех павших в борьбе с украинским нацизмом! Обсудим идею?». Думки кримських користувачів соцмережі розділилися — одні сприйняли провокаційну ідею «на ура», інші — попросили не впадінюватися до тих, хто зносить пам'ятники Леніну в Україні, і дати Шевченкові спокій.

НА МАТЕРИКОВУ УКРАЇНУ З КРИМУ ПРИЇХАЛИ МАЙЖЕ ВІСІМ ТИСЯЧ СТУДЕНТІВ

Кожен п'ятий кримський студент вирішив залишити півострів і отримати повноцінний український диплом. У цілому з Криму до вишів на материкову Україну перевелися майже вісім тисяч студентів.

Про це повідомляє Міністерство освіти і науки України у відповіді на запит «Крим.Реалії». «За даними Єдиної державної електронної бази з питань освіти, протягом 2014-2015 років з Автономної Республіки Крим до вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації переведено 7977 студентів, з них на денну форму — 4254», — повідомляють у міністерстві.

За інформацією відомства, в Криму до анексії працювало 36 навчальних закладів I-IV рівнів акредитації, в яких навчалось понад 38 тисяч студентів.

Раніше Кабмін України ухвалив постанову, згідно з якою для студентів із Криму передбачаються додаткові бюджетні місця в українських вишах.

АБІТУРІЄНТИ З АТЕСТАТАМИ «ДНР», «ЛНР» І КРИМУ НЕ ЗМОЖУТЬ ВСТУПИТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ВИШІВ

Наявність атестатів про середню освіту, виданих у 2015 році в тимчасово окупованих частинах Луганської та Донецької областей, а також у Криму, не дозволить випуск-

су як з української, так і російської сторони».

Ще одним кричущим фактом у зверненні називають припинення друку газети «Кримська світлиця» — єдиної українськомовної газети півострова.

«Перераховуючи вищевказані факти ігнорування та невиконання Кабінетом Міністрів України своїх функцій у частині вирішення питань щодо створення умов для подальшої деокупації та реінтеграції Кримського півострова, ми вимагаємо публічної відповіді щодо питань, порушених у цьому зверненні», — зазначають громадські активісти.

Автори звернення заявляють, що залишають за собою право вдатися до більш рішучих дій, спрямованих на оскарження бездіяльності Кабміну України.

Раніше кримські переселенці та представники низки громадських організацій заявляли про намір проводити пікети через бездіяльність української влади у питаннях деокупації Криму.

УКРАЇНА АРЕШТУВАЛА ЩЕ ОДНЕ СУДНО ЗА ВХІД У ПОРТ ОКУПОВАНОГО КРИМУ

Печерський районний суд Києва ухвалив рішення про арешт судна «Aliot» з Молдови і заборону його використання. Про це йдеться в повідомленні прес-служби Генеральної прокуратури України.

Слідство встановило, що «Aliot» у липні 2014 року незаконно перебувало у порту Керчі, який Україна закрила у зв'язку з анексією півострова Росією. «Негайно організованими і проведеними відповідно до кримінального процесуального законодавства України слідчими діями отримані неспростовні докази скоєння капітаном судна — громадянином України — злочину, передбаченого ч. 2 ст. 332-1 КК України, у зв'язку з чим йому направлено письмове повідомлення про підозру у порядку, передбаченому законодавством», — наголошується в повідомленні.

У березні 2015 року судно «Aliot» зайшло для ремонту в ЗАТ «Ізмаїльський суднобудівельно-судноремонтний завод» в Одеській області. Наразі судно доставили в Іллічівський морський торговий порт Одеської області. Санкція статті передбачає покарання у вигляді позбавлення волі на термін від 3 до 5 років з конфіскацією транспортних засобів.

Нагадаємо, що наприкінці березня в Херсонському порту арештували судно «Kanton», яке під прапором острівної держави Тувалу у липні 2014 року незаконно перебувало у закритому порту Севастополя. Капітан судна — громадянин Туреччини — також загрожує позбавлення волі на строк від трьох до п'яти років.

КРИМ ЗАЛИШАЄ ОСТАННІЙ УКРАЇНСЬКИЙ ОПЕРАТОР ЗВ'ЯЗКУ

Мобільний оператор «Інтертелеком» більше не має можливості надавати послуги на території Криму. Про це повідомляє оператор на своїй офіційній сторінці.

У зверненні до абонентів пояснюється, що український оператор зв'язку ТОВ «Інтертелеком» зупиняє роботу в Криму з 1 травня 2015 року через неможливість надання послуг зв'язку на території півострова на підставі дозвільних документів, виданих Україною.

За наявності можливості відновити чи продовжити надання послуг зв'язку після 1 травня ТОВ «Інтертелеком» повідомить додатково. CDMA-оператор «Інтертелеком» був останньою мобільною компанією, яка працювала в Криму за українськими документами.

Після припинення роботи «Інтертелекому» Крим залишиться без зв'язку 3G в стандарті CDMA. Формально він надається присутніми на півострові російськими операторами, проте його якість далека від ідеалу.

Кримчани на сьогодні можуть користуватися лише послугами сім-карт «МТС Росія», що працюють у російському роумінгу, та місцевого оператора Win mobile.

КОМПАНІЯ «ДЕЛІВЕРІ» ВІДНОВИЛА ДОСТАВКУ ВАНТАЖІВ У КРИМ

Компанія «Делівері» оголосила про відновлення поставок вантажів на територію анексованого Криму. Про це повідомляється на офіційному сайті логістичної компанії — <http://www.delivery-auto.com/>.

Середній термін доставки становить від 8 до 12 робочих днів, ціна відправки варіюється залежно від тарифної зони — від 11 гривень 20 копійок за кілограм, говориться в повідомленні. При цьому компанія зобов'язується повернути вантаж відправнику, якщо зміняться обставини або правила перевезення.

«Делівері» бере на себе відповідальність з перевезення вантажів в АРК. У разі зміни вимог митних органів до вантажів, що перевозяться, які потягнуть за собою неможливість їхнього виконання, вантажі будуть повернуті відправникам за їхньою заявою», — пояснила кореспонденту «Крим.Реалії» начальник відділу зовнішньоекономічної діяльності компанії Наталя Глобенко.

Тут також повідомили, що фізичні особи мають можливість відправити до Криму особисті та домашні речі, нові (з документом, що підтверджує придбання в Україні) і вживані, при цьому кількість ідентичних вантажів не має перевищувати двох одиниць.

ІНФОРМУЄ ПРЕДСТАВНИЦТВО ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ В КРИМУ

Станом на 21 квітня 2015 року за допомогою до Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим звернулися 797 громадян України, які зареєстровані на тимчасово окупованій території України або вимушено переселилися на материкову частину України з півострова Крим. За зверненнями громадян розглянуто 862 питання.

На особистому прийомі Постійного Представника Президента України в Автономній Республіці Крим розглянуто 469 звернень громадян.

До Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим надійшло 156 письмових звернень громадян. Під час «прямої» телефонної лінії надано допомогу мешканцям Криму з 237 питань.

З метою додаткового забезпечення комунікації з громадянами України, які проживають на тимчасово окупованій території та вимушеними переселенцями, Представництвом у тестовому режимі запроваджено лінію зв'язку в мережі Skype, яка доступна за адресою: prc_ark, протягом робочого тижня з 14-00 до 17-00.

На всі звернення громадян, що надійшли до Представництва, надано компетентну консультативно-правову допомогу та роз'яснення. Колективних та повторних звернень громадян не надходило.

Представництвом на допомогу вимушеним переселенцям та мешканцям Автономної Республіки Крим розроблені 15 довідників, змістовні посібники, пам'ятки та дорожні карти, які містять вичерпну інформацію, контакти й адреси державних установ, служб Херсонської обласної державної адміністрації, міськвиконкому, громадських організацій Херсонщини, номери «гарячих» урядових ліній.

Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим тимчасово розміщено в місті Херсон за адресою: проспект Ушакова, 42, тел.: (0552) 49-59-39, ел. пошта: predstavnytstvo.ark@gmail.com

У КРИМУ ПОПРОЩАЛИСЯ З ГЕРОЄМ УКРАЇНИ МИКОЛОЮ БАГРОВИМ

У Сімферополі 23 квітня поховали президента Кримського федерального університету ім. В. І. Вернадського Миколу Багрова, який помер 21 квітня. Прощання проходило у супроводі ансамблю скрипалів «Сельсєбіль», повідомляє «Крим.Реалії».

До труни з тілом колишнього ректора вишу, розміщеної в холі КФУ, люди несли квіти і вінки, серед яких «від рідних і близьких», «від трудового колективу КФУ», «від сім'ї Припутникових», «від депутатів Держради Криму». Серед тих, хто прийшов попрощатися, були помічені кримські депутати Ігор Лукашов, Петро Запорожець, ректор КФУ Сергій Донич, його колега з КІПУ Февзі Якубов...

Біля труни з тілом виставлені нагороду М. Багрова, в тому числі медаль із синьожовтим прапором, що вручається Героям України.

Микола Багров помер від тривалої хвороби.

За життя він очолював Кримську обласну народних депутатів, з березня 1991-го до січня 1992-го — Верховну Раду Кримської АРСР, з січня 1992-го до лютого 1994-го — Верховну Раду АРК. Був одним з авторів першої Конституції Криму, що дала йому широкі автономні права.

М. Багров висувався кандидатом на посаду Президента Республіки Крим. До 2006 року був депутатом Верховної Ради АРК.

З 1999 року працював ректором Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського.

У 2002 році Багров був нагороджений орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня, в 2007 році отримав звання «Герой України».

Він увійшов у першу п'ятірку «Чорного списку», складеного «Майданом закордонних справ», що вимагав позбавити звання «Герой України» кримчан, які допомагали анексії півострова...

ВИКЛИК УСІЙ ЄВРОПИ

Президент Петро Порошенко заявляє, що Крим є невід'ємною частиною України, а анексія півострова Росією стала викликом для безпеки в Європі. Про це Глава держави сказав під час візиту у Францію в інтерв'ю телеканалу «iTELE».

«Анексія Криму була аншлюсом, реальним викликом для безпеки в Європі», — зазначив П. Порошенко і додав, що Крим «завжди буде українським, він є невід'ємним від України».

Петро Порошенко також наголосив, що ніколи не провокував президента Росії Володимира Путіна. «Ми робили все, щоб відновити мир», — зазначив Глава держави.

П. Порошенко додав, що Україна перебуває у стані війни. «Люди гинуть. Ми втратили вже понад 6 тисяч військових і цивільних», — зазначив Президент України.

Президент заявив, що Мінські домовленості наразі повноцінно не виконуються. «Вже немає важкого озброєння, але Росія і далі підтримує війська (сепаратистів — ред.)», — додав Глава держави.

Тим часом, Росія заперечує участь своїх військових у конфлікті на сході України, а також матеріальну і технічну підтримку бойовиків.

ВІН НЕ ЗУПИНИТЬСЯ...

Президент Росії Володимир Путін не для того заплатив високу економічну ціну, щоб захопити зруйновану інфраструктуру Донбасу і кілька сіл, — йому потрібен контроль над усією Україною. Таку думку висловив колишній міністр закордонних справ Чехії і лідер праворадикальної партії TOP 09 Карел Шварценберг, пише «Європейська правда» з посиланням на «Ceske Noviny».

«Путін не божевільний і не дурний. Нема нічого видатного в тому, щоб захопити відсталу індустрію Донбасу і кілька українських сіл, призвавши до негативних наслідків для власної економіки. Йому потрібна вся Україна. Йдеться про битву за всю країну», — наголосив він.

За його словами, мінське перемир'я Москва припинить — це лише питання часу, коли бойовики підуть на Маріуполь. «Тоді буде Мінськ-3, Мінськ-4, 5, 6. Нарешті, дійде до того, що будуть обговорювати перемир'я на польсько-українському кордоні. Тоді можливий мир, та й то тимчасовий. Однак з Україною все буде вирішено», — сказав Шварценберг. На його думку, основною метою Путіна є відновлення Російської імперії. (УНІАН)

Верховна Рада України ухвалила Постанову «Про Заяву ВР України «Про відсіч збройній агресії Російської Федерації та подолання її наслідків» (№ 2332). Як передає кореспондент УНІАН, за це рішення проголосували 259 із 316 народних депутатів, зареєстрованих у сесійній залі.

Заступник голови ВР Оксана Сироїд зауважила, що постановою, яка підтримана усіма фракціями коаліції, вперше передбачено визначення дати початку російської агресії проти України — 20 лютого 2014 року.

У постанові зазначається, що збройна агресія РФ проти України розпочалась 20 лютого 2014 року, коли всупереч її міжнародно-правовим зобов'язанням були зафіксовані перші випадки порушення збройними силами РФ порядку перетину державного кордону України в районі Керченської протоки

та використання підрозділів Збройних сил РФ, розташованих у Криму відповідно до угоди між Україною і Росією про статус та умови перебування на території України Чорноморського флоту РФ від 28 травня 1997 року, для блокування українських військових частин. На початку

РАДА ВИЗНАЛА ФАКТ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

вій стадії агресії особовий склад окремих російських збройних формувань не мав розпізнавальних знаків.

Згідно з заявою, друга фаза агресії РФ проти України розпочалась у квітні 2014 року, коли контрольовані, керовані і фінансовані спецслужбами РФ озброєні бандитські формування проголосили створення так званих «Донецької народної республіки» (7 квіт-

ня 2014 року) і «Луганської народної республіки» (27 квітня 2014 року).

Третя фаза збройної агресії РФ, зазначається у заяві, розпочалась 27 серпня 2014 року шляхом масового вторгнення на територію Донецької та Луганської областей регулярних підрозділів російських

військ (техніці та особовому складу)».

Як повідомляв УНІАН, 27 січня Рада ухвалила законопроект, яким визнала Росію країною-агресором, а самопроголошені «ДНР» і «ЛНР» — терористичними організаціями.

Рада, визнавши Російську Федерацію державою-агресором, закликала міжнародних партнерів України не допускати безкарності винних за злочини проти людяності, скоєні від початку російської агресії проти України.

Окрім того, наголошувалося про необхідність посилення тиску на РФ, у тому числі шляхом запровадження нових секторальних обмежувальних заходів, санкцій, щоб зупинити російську агресію та примусити російське керівництво виконати у повному обсязі всі пункти Мінських домовленостей.

ПАТРІАРХ ФІЛАРЕТ У ЄВРОПАРЛАМЕНТІ: ЗУПИНІТЬ ПУТІНА, ДОКИ НЕ ПОЧАЛАСЯ ТРЕТЯ СВІТОВА!

Необхідно зупинити агресію Росії, поки не розв'язана Третя світова війна, яка принесе руйнацію усій Європі. Про це заявив Патріарх Київський і всієї України-Руси Філарет у відеорок у Європарламенті, повідомляє власний кореспондент «Укрінформ» у Брюсселі.

«Йдеться не про локальну війну на сході України. А йдеться про початок можливої Третьої світової війни. Ви не думайте, що ми не розуміємо, що ці події, які відбуваються сьогодні на сході України, не перетворюються у Третю світову війну. Перетворяться, якщо ми не зупинимо агресора на початку його шляху», — звернувся український патріарх до європарламентаріїв.

За словами Філарета, якщо не зупинити Росію сьогодні, вона піде далі. «І тоді Європа, яка сьогодні живе спокійно, буде мати те ж саме, що відбувається сьогодні на Донбасі, — руйнацію», — переконаний він.

Патріарх пояснив, чому церква займається цими справами на міжнародному рівні. «Тому що йдеться про війну і мир. А оскільки церква завжди закликала й робила усе, щоб на Землі був

мир, — бо Христос призвів на Землю мир, — і тому церква повинна займатися питаннями миру не тільки між людьми, а й між народами», — сказав глава Української православної церкви Київського патріархату.

Він закликав європейських партнерів надати Україні усяляку допомогу у протистоянні російській агресії. Як повідомляв «Укрінформ», патріарх Філарет перебуває з візитом у Брюсселі. За програмою візиту заплановані зустрічі глави УПЦ КП із керівниками ЄС і НАТО.

* * *

Україні потребують безвізового режиму з країнами Євросоюзу, щоб розуміти європейські християнські цінності та задля утвердження демократії. Про це заявив Патріарх Київський і всієї України-Руси Філарет у Європарламенті.

«Безвізовий режим необхідний українцям, щоб відвідувати європейські країни, бачити, як живе Європа, розуміти, у чому полягають європейські християнські цінності, і переносити їх уже на українську землю», — переконаний патріарх.

Він наголосив, що на шляху до безві-

зового режиму необхідно перемагати всі труднощі заради досягнення мети.

«Але не безвізовий режим є нашою метою, а метою є перенесення демократичного способу життя в Європі на українську землю, щоб Україна стала повноправним членом Європи», — наголосив глава УПЦ КП.

На переконання патріарха, коли Україна стане членом Євросоюзу, то це утвердить мир, адже Росія у таких умовах вже не зможе виступити проти ЄС і демократії.

«Вона вимушена буде пристосовуватися до нової ситуації, до європейського способу життя», — переконаний Патріарх Київський і всієї України-Руси Філарет.

ВЕРХОВНА РАДА ВИМАГАЄ ВІД ПУТІНА ЗВІЛЬНИТИ САВЧЕНКО, СЕНЦОВА Й ІНШИХ УКРАЇНСЬКИХ БРАНЦІВ

Парламент ухвалив постанову про звернення до президента Росії Володимира Путіна з вимогою звільнити незаконно утримувану Надію Савченко та інших заручників.

За Постановою № 2570 «Про звернення Верховної Ради України до президента Російської Федерації про вимогу звільнення незаконно утримуваного народного депутата України VI скликання Надії Савченко та всіх інших заручників і незаконно утримуваних осіб відповідно до пункту 6 Комплексу заходів щодо виконання Мінських угод від 12 лютого 2015 року» проголосували 249 з 292 народних депутатів, зареєстрованих у сесійній залі.

У зверненні сказано, що з огляду на пункт 6 Комплексу заходів щодо виконання Мінських угод, у якому йдеться про забезпечення звільнення й обміну всіх заручників і незакон-

но утримуваних, Верховна Рада звертається з вимогою до президента РФ Володимира Путіна звільнити від незаконного ув'язнення на території РФ народного депутата України, члена постійної делегації України в ПАРЄ Надію Савченко, а також звільнити від незаконного ув'язнення та внести у список обмінів військовополоненими усіх громадян України, у тому числі українського режисера Олега Сенцова, які були захоплені в полон на території України, перевезені на територію РФ та всупереч їхній волі незаконно там утримуються.

Парламент закликає Володимира Путіна використати весь свій вплив на незаконні збройні формування з метою невідкладного звільнення заручників та всіх незаконно утримуваних осіб за принципом всіх на всіх.

Надія САВЧЕНКО: «Я, НАПЕВНО, ТУТ НАЙВІЛЬНІША ЛЮДИНА, НЕЗВАЖАЮЧИ НА ЦЮ КЛІТКУ...»

Українська льотчиця, народний депутат України Надія Савченко подала президенту РФ Володимирі Путіну заявність пожежам у Росії замість втручання в справу України. Як передає власний кореспондент УНІАН в РФ, про це вона заявила перед оголошенням вироку у Басманному суді Москви, коментуючи недавнє спілкування Путіна з росіянами.

«У Росії вже місяць горять ліси — загинуло багато природи, гинуть люди. Президент РФ просто кинув людям якісь мізерні гроші, — що таке 10 тисяч рублів, коли у людини згоріла хата. Він навіть не сказав слів співчуття», — зазначила Н. Савченко.

На її думку, коли йому ставили актуальні запитання стосовно ситуації в РФ, про те, що немає ліків, натомість Путін реагував так, ніби — «та що ви мені тикаєте на те, що у мене сміття у хаті».

«Зате коли йому запропонували поговорити про те, як погано у сусіда, — тут він

вальжно розкинувся і почав розвивати тему, як утискають мову і росіян в Україні», — сказала вона.

Н. Савченко наголосила, що на цей момент не отримала жодного листа підтримки українською мовою, бо їх не дозволяють, і їй самій заборонено говорити українською. «Якщо я щось пишу про російську владу, — це одразу не проходить цензу-

ру, якщо мені люди пишуть правду про російську владу, — це теж не проходить цензуру», — зауважила вона.

Н. Савченко зазначила, що дуже цінує День Перемоги 9 травня і ветеранів війни, «але не можна дурити людей і жити минулим». За її словами, треба пам'ятати війни і загиблих, але не можна підносити на рівень свята кожну війну, адже можна почати

згадувати війни за часів Київської Русі.

Н. Савченко поділилася спогадами, коли на 9 травня вона ходила у Києві до музею Великої Вітчизняної війни, там була дуже душевна атмосфера, приходили ветерани і їм можна було особисто подякувати за перемогу та почути справжні фронтові історії. «Це не пафосно, це просто шире», — наголосила вона.

Н. Савченко розповіла, що у дитинстві дуже любила парад, але коли стала військовою, зрозуміла, скільки це коштує. На її думку, за ці гроші російській владі було б краще посадити нові дерева у Сибіру, замість тих, що загнули у вогні, а не викидати у повітря на салют і феєрверк, щоб довести світу, що в РФ пам'ятають та сумують.

«Я теж пам'ятаю — мені це теж болить, не можна задурити людям голову тільки пам'яттю про День Перемоги, що у нас все добре. Люди бачать, що у них насправді погано», — сказала вона.

Савченко вважає, що Путіну варто приїхати на схід РФ і там людям сказати, як добре живеться у РФ, коли у них погоріли хати. «Хай приїде і скаже, що в РФ все добре, — я подивлюсь, чи хтось не дасть йому у морду», — сказала вона.

Н. Савченко вважає, що бачить, що в РФ люди живуть, як за часів НКВС, — «не можна говорити, як у часи сталінських репресій».

«Я, напевно, тут найвільніша людина, незважаючи на цю клітку, в якій сиджу. Маю право говорити, всі решта просто посміхаються, опускають очі і мовчать», — наголосила вона.

Як повідомляв УНІАН, Басманний районний суд Москви відхилив скаргу захисту і відмовився припинити кримінальну справу проти української льотчиці, народної депутата України Надії Савченко, незважаючи на її статус делегата Парламентської Асамблеї Ради Європи.

МЕДВЕДЕВ ПОРІВНЯВ АНЕКСІЮ КРИМУ РОСІЄЮ З ПАДІННЯМ БЕРЛІНСЬКОЇ СТІНИ

(ТЕ, ЩО ЦЯ СТІНА — СТАВАННЯМИ ТОГО Ж МЕДВЕДЕВА — «ВИРОСЛА» — ТЕПЕР НА КОРДОНІ МІЖ УКРАЇНОЮ І РОСІЄЮ, НЕ КОМЕНТУЄТЬСЯ...)

Прем'єр-міністр Росії Дмитро Медведєв заявив, що з «возз'єднання Криму з Росією почнеться нова епоха», порівнявши анексію півострова з падінням Берлінської стіни. Про це він сказав, виступаючи із щорічним звітом про роботу уряду РФ у Держдумі, повідомляє ТАСС.

«В історії кожної держави є моменти, з яких починається відлік іншої епохи; 2014 рік став таким», — заявив він. «Переконаний, минулий рік для всіх нас, для всієї країни без перебільшення став Роком Криму, який знову став частиною Росії», — підкреслив прем'єр.

Він вважає, що анексія українського півострова — це «правове оформлення того, що й так знали і відчували по обидва боки Керченської протоки».

«Кримський півострів, незважаючи на його формальний пострадянський кордон, завжди залишався нашою землею; це був наш спільний біль, і наша спільна гордість, і наші спільні труднощі, і наші спільні перемоги», — заявив глава уряду РФ.

«Для багатьох повернення Криму стало відновленням історичної справедливості, яке за силою і значенням можна порівняти з падінням Берлінської стіни й об'єднанням Німеччини або поверненням Китаю Гонконгу і Макао», — зазначив він.

* * *

Прем'єр-міністр Росії Дмитро Медведєв заявив, що російська економіка зазнає значних втрат від введених Заходом санкцій: за оцінками зарубіжних експертів, РФ було завдано збитку на 25 млрд. євро, а в 2015 році він може зрости в кілька разів, передає Прайм.

Виступаючи в Держдумі зі звітом про діяльність уряду, Медведєв повідомив, що анексія Криму вплинула на російську економіку.

«Я не буду докладно перераховувати, під якого роду санкціями ми живемо вже майже рік. Але немає практично жодної галузі економіки, яку б вони не зачепили. Починаючи від фінансової сфери — у вигляді обмеження доступу до іноземних кредитів, — закінчуючи імпортом технологій», — сказав Медведєв.

Він також озвучив експертні дані про збитки РФ від санкцій. «Втрати від введених обмежень для нашої економіки — значні, і не будемо їх приховувати. За оцінками зарубіжних експертів, Росії було завдано збитку на 25 млрд. євро (1,5% від ВВП). У 2015 році він може зрости в кілька разів», — сказав прем'єр-міністр.

УНІАН

У КРИМУ ПОБИЛИ УКРАЇНСЬКОГО АКТИВІСТА

Увечері 17 квітня в Криму був побитий Леонід Кузьмін — активіст, якого раніше судили за українську символіку після затримання на акції пам'яті українського поета Тараса Шевченка в Сімферополі 9 березня 2015 року.

«Сьогодні ввечері, коли я повертався додому, на мене було скоєно напад групою молодих хлопців, з політичних мотивів, нібито я належу до «Правого сектора», — повідомив він на своїй сторінці в Facebook.

«Я повертався додому, і коли вже підходив до будинку, мене зустріли двоє молодиків. Вони запитали спочатку, котра година, потім один з них сказав, що бачив мене по телевізору, далі я чув лише погрози на свою адресу, репліки на кшталт: «Ти — фашист, укроп, як такі можуть жити в Криму». Казали, що мені тут не місце, що всіх нас звідси треба приборати», — розповів Кузьмін згодом.

Він сказав, що намагався уникнути конфлікту, та доки він спілкувався з одним нападником, інший вдарив його пляшкою по голові.

«Я став падати, вони мене повалили на землю, ще кіль-

ка разів вдарили кулаками та ногами, пішли. Після цього я прийшов додому і викликав швидку», — розповів активіст.

У потерпілого діагностували закрити черепно-мозкову травму (струс головного мозку) та кілька порізів на голові, зокрема на обличчі. На місці удару по голові пляшкою довелось накладати шов.

Знявши побої, активіст написав заяву до поліції. За фактом нападу було порушено кримінальну справу за статтею «Зумисне завдання легкої шкоди здоров'ю». Від коментарів кримські правоохоронці, як зазвичай, утримуються.

Коментар від Вельдара Шукурджиева — фігуранта «шевченківської справи»:

«Побито Леоніда Кузьміна — жорстко, по-бандитськи, підступно, так, як це вміють фашисти, нацьковані російською пропагандою. Він побитий за свої погляди, за пошук правди та справедливості. Спочатку вдарили по голові пляшкою, після чого повалили на землю і стали бити ногами, називаючи Льоною хохлом іб**м, укропом, фашистом недобитим,

дивувались, як він досі може жити в Криму, натякаючи, що для нього тут небезпечно і що він тут небажаний. Його випробували бесідою, потім — судом, звільненням, відвертими розмовами у відділі «Е» на тему того, щоб він поїхав, пропонували навіть співпрацю, добре місце та допомогу. Його не зламали ані погрози, ані вмовляння, ані пропозиції. Тепер влада стала діяти у більш звичному для себе річищі — стали використовувати тітушок. Скажіть, що це, якщо не геноцид? Що ще мусить статись, аби міжнародні правові інстанції і, передусім, українська влада звернули увагу на утисок прав, а також пряму загрозу життю і здоров'ю людей, які не поділяють поглядів «кримнаш»? Скільки ще людей мусять постраждати фізично і бути ув'язненими? Допоможіть нам, нас знищують, нас виживають!».

crimeanua.wix.com/main

КРИМ. НОВИЙ 37-Й?

20 квітня в Сімферополі відбувся суд над Олександром Костенком, колишнім кримським міліціонером, активістом київського Євромайдану, добровольцем батальйону «Крим», якого судять за участь в акціях протесту в Києві у лютому 2014 року під час Революції гідності. Цей судовий розгляд є на сьогодні найбільш показовим з точки зору того, на що перетворилося кримське правосуддя за рік окупації.

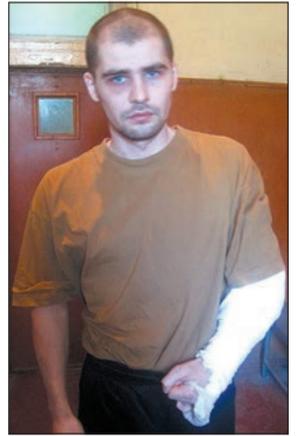
Після проведення у Криму так званого «референдуму 16 березня 2014 року» Росія взяла на себе відповідальність за півострів. Крим не визнається світом російською територією, однак, відповідно до міжнародного права, Крим визнаний окупованою територією, тому, так чи інакше, відповідальність за дотримання прав і свобод у Криму лежить на Росії.

У Росії сьогодні відбувається активний процес історичного ревізйонізму сталінського режиму. Дії влади відверто нагадують сталінські. В рамках підготовки до святкування 9 травня у країні, зокрема і в Криму, вивішуються портрети Сталіна. У сталінському стилі відбуваються затримання й арешти людей за вигаданими злочинами, як це було в справах Кольченка та Сенцова. Йде процес латентної депортації кримських татар (справи Мустафи Джемільєва, Рефата Чубарова й Ісмєта Юксєля). Для кримських татар у всіх сферах створюються нестерпні умови життя. Відбува-

ються позасудові розправи над кримськотатарськими й українськими активістами: вбивства, викрадення, тортури, побиття, залякування. Розкручується маховик політичних репресій шляхом фабрикації кримінальних та адміністративних справ (зокрема, справи «26 лютого» і «3 травня»), йде тиск на всі релігійні громади, крім РПЦ, закриваються церкви інших конфесій, закриваються всі опозиційні ЗМІ. Більшість релігійних громад і ЗМІ просто не перереєстрували. При цьому на всіх каналах ЗМІ, що діють у Криму, ведеться активна пропаганда, що перевершує за масштабом і впливом пропаганду на континентальній частині Російської Федерації.

У «Справі Костенка» російське «правосуддя» за рівнем свавілля переплюнуло саме себе. Воно звинувачує українського громадянина за дії, вчинені в Україні, в Києві, у часи Євромайдану, тобто тоді, коли навіть за російськими законами Крим не був частиною Росії. Таким чином, російська влада повідомляє про те, що їхні суди мають універсальну юрисдикцію, а закон має зворотну силу, що їм наплювати на власну конституцію, закони, верховенство права і здоровий глузд.

На початку лютого цього року, за деякими повідомленнями, Олександр Костенко був викрадений російськими спецслужбами і вивезений на територію Російської Федерації. Там він втік,

Олександр Костенко

але був схоплений і заарештований у Сімферополі, де зазнав побиття і жорстоких тортур, був ув'язнений у СІЗО і звинувачений у завданні легких тілесних ушкоджень співробітникам «Беркута» 18 лютого 2014 року в Києві. Навіть формально завдання легких тілесних ушкоджень (яке до того ж бездоказове) не веде до утримання під вартою на час слідства, що є прямим порушенням 5-ї статті Європейської конвенції про захист прав людини. Побиття і катування, які застосовувалися щодо обвинуваченого з метою вибиття його зізнання, на якому і фабрикється вся справа, спричинили в Олександра Костенка каліцтва середньої тяжкості. Так і хочеться згадати слова сталінського генпрокурора Вишинського: «Зізнання — цариця доказів».

На жаль, доводиться констатувати, що за останній рік Кримський півострів був замкнений у щільне кільце інформаційної блокади, і на його території були створені всі передумови для виникнення тоталітарного режиму, чому сприяє і штучне створення «закритого суспільства», максимального пристосованого для тоталітаризму. Похмура приказка українських дисидентів часів СРСР — «коли в Москві стрижуть нігті — у Києві ріжуть пальці» — тепер повністю застосовна до Криму.

Борис ЗАХАРОВ,
директор адвокатського центру Української Гельсінкської спілки з прав людини

СУД АРЕШТУВАВ ОПЕРАТОРА ТЕЛЕКАНАЛУ «АТР» НА 2 МІСЯЦІ

Київський районний суд Сімферополя арештував оператора кримськотатарського каналу «АТР» Ескендера Небієва на 2 місяці. Про це повідомляє «Центр журналістських розслідувань» з посиланням на адвоката Ескендера Небієва Джемєлія Темішева.

За словами адвоката, суд вирішив, що

Ескендер Небієв

Ескендер Небієв може схватитися і чинити тиск на свідків. «Слідство переконане, що Ескендер Небієв брав участь у мітингу 26 лютого як активний учасник, нібито у них є відеодокази», — додав адвокат. Джемєлія Темішев повідомив, що захист подасть апеляцію на рішення суду. Ескендер Небієв був затриманий увечері 20 квітня. В його будинку провели обшук.

У Київському районному суді Сімферополя також у рамках «справи 26 лютого» Алі Асанову обрали запобіжний захід у вигляді двох місяців утримання під вартою до закінчення слідства, тобто до 15 червня. Про це повідомляє Радіо «Свобода».

Винесено постанову про притягнення Асанова як обвинуваченого у скоєнні злочину, передбаченого частиною 2 статті 212 Кримінального кодексу Росії (участь у масових заворушеннях, карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років).

Плакат зі Сталіним на мітингу місцевого осередку КПРФ у Севастополі, квітень 2015 року

ГІРКИЙ «КОЗАЦЬКИЙ МЕД»

У «Козацького меду», що завозився з півдня України впродовж років десяти, було чимало шанувальників. Заповітне оголошення з'явилось на стовпах і в троллейбусах. З нього можна було довідатися, коли і де торгуватимуть медом, на банці з яким і прізвище пасічника вказується, і його мобільний телефон, і те, які квіти подарували бджолам свій солодкий нектар. У тих, хто не проти був постояти за цим медом у черзі, він не викликав жодних нарікань.

Востаннє на українську валюту трілітрової бутель меду коштував приблизно 75 гривень, але інтерес до нього знизився, люди чекали російського, бо тоді ще все російське для багатьох кримчан здавалося найкращим. І він з'явився. За літр дешевшого треба було викласти 750 рублів, тобто в 10 разів більше, ніж за український. Але застати навіть цей мед мені жодного разу так і не вдалося, на столах красувалися лише той, літр якого коштував по півтори тисячі. І хоч зазивало розмахував прапором, а то і співав пісень, зівак біля меду було значно більше, ніж покупців. Тож до українського меду, хоч той і подорожчав більш ніж удвічі, знову наворачули-

ся серця й попит прихильників.

Із сумом думала, що він ось-ось таки зникне, як зникли українські валідол та шприци, в 5 разів дешевші за російські, і в 7 разів дешевша настоянка нагідок та бага-

то найнеобхіднішого і незамінного, про харчі вже не кажу, бо тут можна знайти хоча б якусь альтернативу.

У передпасхальні дні, як і зазвичай, виглядала оголошення. Натомість прямо на вулицях роздавали рекламні газетки під назвою «Клуб меду» — щось подібне в мій пам'яті пов'язувалося з брендом «Козацький мед». Уважно вивчила все до рядка, про «Козацький мед» — жодного слова, а ось реклама російського меду — на першій половині. «Клуб меду» пропонував «уникальные меда России — «Дальневосточный», «Алтайский», «Букет Башкирии» — і всі вони з «ни с чем несравнимым вкусом».

Далі в газетці — про російських купців, російський чай, ціни на нього в Росії. Ось і думай-гадай, чи це козак

так перебудувалися або ж законспірувалися, чи хтось інший затіяв з нами гру, що асоціюється зі спогадами недавнього минулого. А покупцеві це небагато, бо значення мають не лише ціни, а й довіра до товару, яку треба ще завоювати, і якщо «Козацький мед» її давно вже завоював своєю якістю, то «Клуб меду» взявся завоювати покупця з допомогою політики: в газетку було вкладено великий календар під назвою «Мир», і це слово перекладено дванадцятьма мовами відповідно до кількості місяців. А пробудити апетит у шанувальника солоденького мала розміщена в центрі

календаря ілюстрація. Думаєте, квітка з бджолою або якийсь гарний літній пейзаж? Нічого подібного — перед нами покинута садиба, вхід у підвал, схожий на бомбосховище, драна бочка, — все, що має пробуджувати протест проти «київської хунти», котра є такою лише для ворогів Української держави.

Можливо, цей пароль і спрацьовує сьогодні у багатьох випадках, але не у всіх. Бо скільки б ми не говорили, що поганий мир краще, ніж хороша війна, але зрозумімо те, що переможний мир і мир, на якому налягає сьогодні Росія, — речі різні. Про це і слова російської пісні «...нам нужна одна победа, одна на всех, мы за ценой не постоим!». І ціною за ту перемогу мали стати не лише життя солдатів, а й мирних громадян, у тому числі ста-

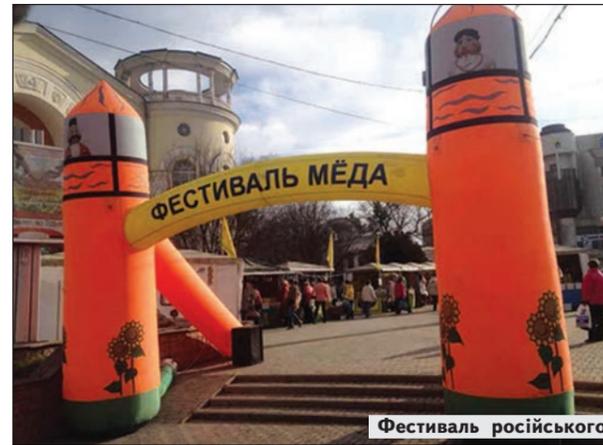
риків і дітей — вона того була варта!

Нинішній мир для України — це не перемога, а гірка поразка. Україна втратила Крим і фактично втратила Донбас, залишивши за собою право лише виплачувати жителям ДНР і ЛНР зарплати і пенсії (на чому нахабисто наполягають сепаратисти), відновлювати там зруйновану інфраструктуру та підтримувати кредитно-банківську систему. І це — заплативши за незалежність сепаратистських новоутворень тисячами життів українців квітучого віку та поклавши на плечі інших громадян невідомий тягар переддефолтного стану. Чи потрібен Україні такий Донбас, чи має вона радіти з приводу такого миру і чи настільки він солодкий, щоб давати підстави рекламодавцям так легко пере-

стрибнути від меду до політики?

Ідея Донецько-Криворізької автономії досить гучно звучала ще на початку 90-х років, але Росії тоді було ніколи, вона боролася за цілісність своєї держави, іншими словами, нещадно нищила чеченців, серед котрих теж були старики і діти, за якими на Донбасі тепер щодня проливаються крокодилячі сльози. Сьогодні чеченський народ у зді — Рамзан Кадіров, який належить до клану найбагатших людей Росії, не дає засумніватися у своїй вдячності й особистій відданості Путіну. Але коли танцюють під чужу дудку наші люди, звичайні українці, то вже не хочеться «Козацького меду», і добре, що він перестав називатися «Козацьким».

Тамара ФЕДОРЕНКО
м. Сімферополь

Фестиваль російського меду у Сімферополі

ВИРВАТИСЯ З КОШМАРУ

ІСТОРІЯ ДИРЕКТОРА УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ З КРИМУ

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

«Я 9 років створювала українську школу! Я почала з 7 дітей, а коли їхала, в школі було вже 486 учнів. Школа була хороша, чудова. Вона поїхала перше місце в Криму за облаштуванням. Стільки було вкладено сил і душі, а я розуміла, що все це зараз зруйнується», — згадує про крах надій Ольга Олексіївна.

Тієї весни змінилося все: люди, правила, життя, майбутнє. Дітей обманювали на рівні вищого керівництва: учні хотіли отримати українські атестати, але їм неправомірно відмовляли навіть у цьому, згадує директор.

«Діти, яких ми виховували, вирости патріотами України. Я розуміла, що за мною стоять діти, і я не могла вчинити по-іншому. Діти кажуть: «Ми не будемо отримувати російські паспорти, ми не будемо отримувати російські атестати». А їм говорили, що українські атестати не видадуть, і в кримському міністерстві розповідали, що послали людину в Київ, а в Києві атестати не видають для нас. Хоча я прекрасно знала, що це не так. Але є офіційні люди — управління освіти, міністерство, яке каже: «Ні, вам не дадуть атестати». А діти зайняли позицію: «Раз не український атестат, то не треба ніякого, і не будемо ми вступати, не треба». Потім виявилось, що ЗНО (Зовнішнє незалежне оцінювання) можна скласти в інших містах. І ось діти взяли квитки і відразу після випускного поїхали: хто — в Івано-Франківськ, хто — в Київ, хтось — у Харків», — згадує Ольга Тимошенко.

Це був час тотальної плутанини. Ольга Тимошенко з відчайдушністю відгукнується про підтримку Міністерства освіти України: «В ті хвилини, коли був повний розпач, я могла зателефонувати в будь-який час дня і ночі — і мені допомагали».

З початку весни до її закінчення думки і погляди змінювалися: багато хто від радикальної позиції перейшов до більш зваженої. Прийняли свої рішення діти, відіграли свою роль батьки. У цей рік відбувся останній український випускний.

«Дуже багато дітей, без всяких прохань і примусів, прийшли на останній дзвоник у вишиванках, навіть маленькі діти та їхні батьки. Для мене було важливо, що діти самі таємно готували випускний і провели його українською мовою, це при тому, що було два класи — український і російський», — згадує директор.

У той же рік в Ялті відбувся випускний, про який дізнався не тільки весь Крим, а й Україна. Діти на лінійці під звуки російського гімну заспівали український: «Ще не вмерла України ні слава, ні воля...». А в школах

Севастополя випускний відбувся під охороною російських спецслужб.

Тоді Ольга Тимошенко прийняла рішення про звільнення: «Тебе просто виставили, тобі не знайшлося там місця: української школи не буде — ти не потрібний. Діти не потрібні. Діти не потрібні». В таких думках пройшла середина літа 2014 року.

«Я за професією — вчитель української мови. Я завжди в дітях виховувала почуття патріотизму на прикладах людей, які своє життя віддавали за Батьківщину. І раптом так змінили прапор... Просто змінили гімн в один день, стояти під іншим гімн на лінійці або ставити дітей на лінійку під іншим гімн, змушувати їх... Як би я себе почувала?! Ось тільки що я їм казала: ми любимо Україну — це наша держава, і раптом говорити, що «ні, діти, це вже не наша держава, тепер наша держава — Росія»? Ні!» — впевнено каже Ольга Олексіївна.

Влітку 2014-го, під час порожнечі і повної розгубленості, надійшла пропозиція очолити школу в Києві.

«Ні хвилини вагань не було. Я ж не вмію нічого більше. Я вмію бути директором, розумію, як потрібно керувати школою. Ще я можу бути вчителем, але розумію, що здатна на більше, що можу дати більше. Хоча, якби запропонували стати вчителем, я б теж погодилася. Я відразу збиралася і поїхала. 11 серпня була вже тут. 13 серпня Володимир Кличко приїхав до нас у школу, з колективом мене познайомити, — розповідає Ольга Олексіївна. — Школа величезна, у мене була в чотири рази менша. Сюди я прийшла — було 680 дітей, зараз — уже 900. Діти йдуть і йдуть, ми всіх приймаємо, багато дітей із зони АТО, багато з Криму».

Разом з директором на нове місце переїхали і кілька вчителів з євпа-

2013 рік, день Святого Миколая в євпаторійській ЗОШ № 13. Більше таких свят тут, напевне, вже не буде...

торійської школи, праця яких тут затребувана і в пошані.

У роботу довелось зануритися відразу. І вересня школярів і колектив привітала і Марина Порошенко, яка відзначила працю Ольги Олексіївни, сказавши про те, що цьому педагогу вдалося створити в Євпаторії колицу української державності.

Це свято в київській школі № 309 відбулося під девізом «Перше вересня без квітів»: замість купівлі пафосних букетів батьки передали гроші на лікування вчительки столичної школи № 104 Костянтина Менделеева, який зазнав поранення в зоні АТО.

«Київські діти більш безтурботні. Вони — хороші діти, але вони горя не знали, втрат не знали, і їм складно зрозуміти того, хто втрачав. Вони душевні, вони допомагають, але якщо говорити про громадянську позицію, то вона така: «У нас нічого не буде, з нами нічого не трапиться». Різниця в тому, що діти з Криму і зони АТО мають великий життєвий досвід, вони пережили вже дуже багато.

Колишні підопічні Ольги Тимошенко

збиралося три. Цього року кількість учнів зростає за рахунок переселенців. Беруть усіх, говорить директор, сподіваються, що все буде добре і зовсім скоро дітки зможуть повернутися в свої будинки.

«А поки ми намагаємося любити їх, як можемо, шосили», — каже директор школи. Ольга Олексіївна підтримує зв'язок зі своїми колишніми колегами. «Там залишилося багато людей, які думають так само, як я, незважаючи на те, що вони змушені залишитися і працювати в цій школі. Їм важливо почути з перших вуст, що відбувається в Україні і як живе Київ. Адже в Криму по телевізору розповідають Бог знає що! Зараз нова фішка: всім сказали, що в Україні видають якісь картки замість паспортів, і кримські паспорти будуть вважатися недійсними», — говорить вона.

Два тижні тому їй зателефонували з Криму і запитали:

— Ольго Олексіївно, ви збираєтесь на 9 травня в Євпаторію?

— Колись, може, але на 9 травня точно не збираюся.

— А то у нас тут ходять наполегливі чутки, що Тимошенко на 9 травня готує теракт.

«Тобто народ там розважається всякими чутками і домислами, все це обростає легендами», — посміхається педагог.

Про майбутнє Криму Ольга говорить важко, але з великим оптимізмом і жіночою інтуїцією:

«Є передчуття, що все повернеться так само, як сталося, за помахом палички, в один вечір сяде четвірка десь у Голландії й ухвалить рішення повернути — і все повернеться. Тому що все, що сталося, здається якимось нереальним, такого не може бути, хочеться прокинутися. Прокінувшись і подякувати сну за те, що була можливість побачити справжнє обличчя всіх, хто тебе оточував».

Інна АКСЬОНОВА

«Крим.Реалії»

КРИК ДУШ

КРИМ: СПАСИТЕ НАШИХ ДЕТЕЙ!

Долго собирался с мыслями, чтобы написать этот пост. Не мог подобрать правильные слова, чтобы описать всё происходящее. Сегодня понял, что и не подберу, поэтому не исключаю выплеска эмоций. Речь пойдёт о крымских детях, которые попали в мясорубку российского геноцида невинной детской психики...

Дело было на Пасху. К нам пришли гости, часть из которых «ватные». Среди них была наша знакомая со своей дочкой 9-ти лет (украинцы по национальности, мама — «ватница»). Политику сегодня в крымских семьях не принято обсуждать, т. к. все реально понимают, какой процент ходил на оккупендум и что патриотов Украины в Крыму далеко не 3% и даже далеко не 33%. Пик раскола семей и потерь друзей наблюдался полгода-год назад, поэтому все просто молчат, иногда кивают, с чем-то соглашаются (да, часто соглашаются, потому что в ФСБ могут сдать и самые близкие родственники), но чаще просто молчат и делают незаинтересованный вид. Все, с кем я общаюсь, знает мою строго проукраинскую позицию, поэтому в моём присутствии приходится молчать им, а я первым не начинаю разговоров о политике. Так вот, так получилось, что с этой девятилетней девочкой я остался на кухне и никого рядом не было. Она взяла пачку сока в руки, нашего украинского вкусного сока, перевёрнула ее на обратную сторону и начала читать состав. Как вы уже догадались, состав сока был на украинском языке. Она читала так, как будто для неё не было никакого значения, на каком языке там написано — русском или украинском. И у нас вышел такой диалог:

Я — Софіє (имя вымышленное), ти вмієш читати українською?

С — Звичайно, вмію (улыбається).

Я — А ти добре розумієш, що там написано?

С — Що за вопросы, конечно, я всё понимаю, я же не глупая (ответила на русском).

И тут я решил пойти немного дальше и задать такой вопрос (напомню, что её семья — этнические украинцы, вся родня на Западной Украине): «А КТО ТЫ ПО НАЦИОНАЛЬНОСТИ?». И тут произошло то, что можно долго описывать, но, как говорят, лучше один раз увидеть. Ещё секунду назад активная, подвижная девочка с улыбкой на лице превратилась в скукоженного ежа и таким выражением, как будто я буду её сейчас пытать, а глаза... Нет, она не заплакала, её глаза стали стеклянными, на лице гримаса испуга. И она крикнула: «Я — РОССИЯНКА!». Я почувствовал себя маньяком в подворотне. Разговор пришлось срочно прервать и перевести внимание ребёнка на какие-то другие темы. К тому же прибежала её мама и, зло кинув на меня взгляд, увела маленькую Софиюку.

Вы все, преподаватели и воспитатели крымских детсадов и школ, — **МОРАЛЬНЫЕ УРОДЫ**, которых за такое калеченье детской психики надо сажать в тюрьму. Вы в погоне за обкошыванием и отриколориванием наших детей, для получения своей жалкой премии готовы вдалбливать непонятные страшилки детям, которым ещё вчера рассказывали, что они живут в Украине и наша столица Киев. Вы, оккупационные власти из числа перебежчиков, — жалкие ничтожества, и я знаю, что, глядя в зеркало, до конца своих дней вы будете видеть только одну розу — розу предателя, который уже никогда перед людьми не сможет отмыться. И в Украине, и в России вас все презирают за то, что ваше нутро моральных уродцев проявилось во всей красе и вы просто шуты и использованные... Придёт время расплаты, и вы знаете, что оно неотвратимо. Если у вас есть хоть что-то людское, то перестаньте уродовать детей, они вам этого не простят, когда ваш самопровозглашённый кремлёвский божок уйдёт на тот свет и всё станет на круги своя.

Спасите наших детей!
Крымский бандеровец. 20.04.2015
<https://twitter.com/CrimeaUA1/status/590252374750527488>

Докупаційний щедрувальний 2013-й рік...

Марина Порошенко у київській школі № 309, де Ольга Тимошенко тепер директором

А київські діти нічого такого не бачили, і слава Богу!» — вигукує Ольга Олексіївна.

Страждання маленьких переселенців видно, розповідає педагог, вони намагаються приховувати свої почуття, але іноді проривається жест або слово, яке показує їхній внутрішній біль і переживання.

Завдяки телевізійним репортажам і газетним публікаціям, про київську школу № 309 та її нового директора дізналися люди, школа стала своєрідним центром збору та спілкування дітей — вимушених переселенців та їхніх батьків. Так школа почала зростати. Вперше тут на майбутній рік формується вісім перших класів, у минулі роки їх

ПОЇХАВ ЗА ТИСЯЧУ КІЛОМЕТРІВ – ПОТИСНУТИ РУКУ ГЕРОЮ (ПРО МУЖНІЙ ВЧИНОК УКРАЇНЦЯ З ВОРОНЕЖЧИНИ ПОВИННА ЗНАТИ ВСЯ УКРАЇНА)

С. Лашенко і А. Водолазький

Ох, як же мені відразу захотілося поїхати на Донбас і потиснути руку патріоту! Жив цією думкою кілька місяців, аж поки моя мрія не здійснилася. Ще в березні, плануючи поїздку на Донбас, включив візит до Водолазького як один із головних пунктів програми. Через знайомих активістів розшукав його адресу і на початку квітня таки провідав. Звичайно, це була хвилююча зустріч, але, разом з тим, не покидало відчуття, що переді мною сидить звичайнісінька людина, а зовсім не безстрашний супермен. Немолода, небагата, втомлена життям. Але порядна і принципова. А це і є найкращим стрижнем будь-якої особистості.

У далекі травневі дні 2014 року виявилось, що таких людей у Дружківці небагато. Анатолій Водолазький (електрозварник за фахом) не лише відстояв честь українського Донбасу. Він, сам того не усвідомлюючи, увійшов в історію як один із небагатьох славних синів української частини Воронежчини (народився в селі Морозівка Россошанського району). На цьому не загострювали увагу автори, які переді мною писали про мужній вчинок робітника. А я вважаю, що варто наголосити. Як завжди наголошував і буду наголошувати, як багато зробив для українського життя міста Слов'янська (а воно географічно не дуже віддалене від Дружківки) професор філології Василь Горбачук — вірний син Берестейщини. Шанували б ми свої «кращих», не дозволяли б Росії безкарно асимілювати околиці українського світу, то їй не мали б війни на Донбасі, не мали б тисяч смертей і зруйнованої економіки колись багатющого краю. Які вже там ЛНР і ДНР на українській території, якби вільно звучала українська мова на Кубані, Ростовщині, Белгородщині? Кремлю було б не до Луганщини з Донбасом.

Але це так, ліричний відступ.

Повернемося до нашого героя. Якщо хтось скаже, що великого героїзму у такому способі протесту (з прапором) не вбачає, то я аргументовано заперечу. Українофобія в так званій ДНР тоді зашкалювала, і такий вчинок порівнював людину до «бандерівця», «фашиста», «неонациста». Про це пізніше, вже після визволення, написала Ольга Єрохіна в газеті «Наша Дружковка». Нехай її стаття і буде найголовнішим аргументом для скептиків:

«Я думаю, що кождий, прочитав статтю «Флаг и честь» («НД» от 31 декабря), не остался равнодушным. В ней говорится о том, как житель Дружковки Анатолий Водолазский вышел на площадь Ленина 22 мая (в разгар ДНР) с украинским флагом. Одни скажут, что он поступил глупо, подвергнув свою жизнь смертельной опасности, другие — что это был подвиг.

Стоило ли рисковать жизнью «ради куска ткани»? Что, вообще, значит для человека государственный флаг? Из истории мы знаем, как дорожили флагом во времена Великой Отечественной войны: нет флага — нет роты или полка. Водрузить флаг над крепостью — значит победить в битве, а то и в войне. Вспомните парад Победы в 1945 году, когда фашистские знамена были с презрением низвержены к ногам победителей. И с какой гордостью были высоко подняты и пронесены флаги всех фронтов страны-победительницы!

Когда Украина получила независимость и, соответственно, новый гимн, герб и флаг, мы (особенно на Донбассе) восприняли это спокойно. Я помню, как работники в нашем детском саду часто вешали флаг Украины вверх ногами. И тогда одна из воспитателей сказала: «Как вы не поймете — внизу золотая пшеница, сверху — наше мирное голубое небо!». Я навсегда запомнила эти слова!

Як бачимо, Ольга Єрохіна

сприйняла український прапор без проблем. Хоча для її батька найдорожчим все-таки був червоний прапор. Далі — суспільство розділилося. Було у таких, як Ольга, й одностайних чимало. Але ж і ворогів вистачало: і Кремль, і олігархи наші постійно дбали про те, щоб все українське залишалося для Донбасу чужим. І це дало певний результат, коли Путін і керовані ним сепаратисти вирішили відірвати шахтарський край від України. Настрої різко змінилися, українські патріоти виявилися в меншості. Ольга детально описує настрої українців у ті тривожні дні:

«Проезжая в автобусе мимо нашего дома, я заметила, как в каком-то окне на четвертом этаже промелькнул украинский флаг. Может, показалось?.. Возвращаюсь вечером домой и ищу глазами это окно... Вот оно. Какое-то патриоты выставили на своем окне текст с нарисованными цветочками: сверху — синие, внизу — желтые, а издалека — флаг Украины!

Помню то пасмурное утро... Проснувшись, подошла к окну. Украинские флажки на трамвайных опорах жирно перечеркнуты черной краской с надписью «хунта». Флаг на балконе напротив на своем месте. Висит и мой флажок. Больше украинских флагов в Дружковке нет!..

Опасность подступила прямо под наши окна.

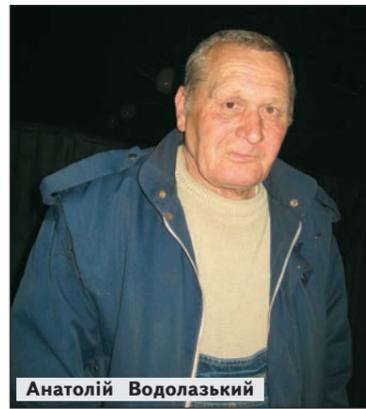
— Что делать? — спрашиваю у мужа.

— Надо снимать! — отвечает.

Еще немного тяну время и со слезами снимаю... Было досадно от того, что оказалась не такой смелой, как люди из дома напротив.

А погода совсем испортилась: поднялся ветер, пошел дождь. Не могу ничего делать — на душе кошки скребут. Подхожу к окну — на балконе напротив флага нет... Может, убрали, чтобы дождь не намочил?

Дождь кончился — флага нет. Постоянно подхожу к окну, что-

Анатолій Водолазький

бы увидеть патриотов, которые, как мне казалось, обязательно повесят флаг...

Только на следующий день я узнала, что пять машин с автоматчиками приехали в эту семью, чтобы снять флаг. Очевидцы рассказывали, что в дом заскочило много людей в балаклавах и с автоматами. Все испугались, а они успокаивали: «Не переживайте, мы только взорвем квартиру бандеровцев на пятом этаже».

Тож, як бачимо, проросійські сепаратисти боролися з українською символікою досить рішуче. «Русский мир» завжди приходив до сусідів несподівано і утверджується там жорстко, радикально. В 1938 році комуністи розстріляли двох дідів Анатолія Водолазького, а дванадцятіро їхніх дітей роз'їхалося по всьому Радянському Союзу. А могли ж вони зберігати своє українство, відстоювати українську ідентичність краю. Анатолій Данилович каже, що батьки його були й за паспортом українцями. Я підрахував, що коли сам він 1951 року народження, то батьки, скоріш за все, народилися у 1925–1928 роках. Це був час нетривалої «українізації», українські школи існували на суміжних з Україною землях до 1932 року. Потім, до 1975 року, Анатолій жив у Таганрозі, де українську мову можна було інколи почути як від місцевих, так і від переселенців із Західної України. Підкреслює, що розмовляли українською в Таган-

розі прямо не заборонялося, але й не віталось. Ця територія в 1924 році була відрізана від України і передана до складу РРФСР. І це при тому, що українців там було 72%, а росіян лише 22%! Звичайно, у 60–70-ті роки жодної української інфраструктури там уже й бути не могло. З 1975 року Анатолій Водолазький проживає у Дружківці і встиг душею прикипити до цієї землі.

Тоді, 22 травня 2014 року, він простояв з українським прапором лише десять-п'ятнадцять хвилин. Потім ополченці з автоматами накинули на його голову мішок і повезли в Краматорськ у місцеве «гестапо». В дорозі кричали: «В Европу хочешь?». Хтось запропонував застрелити його і кинути там, де вже лежить один труп... Може б, так і зробили, але бачили відеокамеру біля пам'ятника Леніну і боялися, що відеоролик може опинитися в Інтернеті. Вночі Анатолій не міг спати і кричав охороні, щоб не ділили Україну, а сідали за стіл переговорів... Не про своє життя думав електрозварник, а про непорушність кордонів. Чи не тому так переймався кордонами Вітчизни, що достатньо пожив і на Воронежчині, і в Таганрозі? Водолазький, як ніхто, добре знав про незavidну долю анексованих українських територій. Біологічне існування українських родин там ніби й триває, а от духовне...

Анатолій повернувся додому через декілька днів — втомлений, схудлий, з вибитими зубами. Знайомство з «руським миром» рідко коли буває приемним. Щоправда, декілька світлих моментів усе ж було. Коли стояв з прапором, хтось із дружківчан встиг підійти і, потиснувши руку, сказати: «Молодець». Коли його і напарника змусили набрати 40 мішків з піском, одна незнайома жінка, яка проходила повз, стала допомагати. Самі навряд чи дали б «норму». Жінку відганяли автоматники, але вона все-одно поверталася і допомагала. Так що людяність не може одноментно викоринити навіть ДНР.

Тепер Анатолій Данилович живе на визволеній території. Його поважають люди за мужній вчинок, хоча, на жаль, далеко не всі. Все-таки сепаратисти повністю не перевелися навіть на підконтрольній ЗСУ території... Син воронезького краю вважає, що коли й надумає Путін іти далі, то опір місцевого населення цього разу буде набагато відчутнішим. Адже в Луганщині багато хто розчарувався, тоді як Україна за цей час стала ріднішою.

Сергій ЛАЩЕНКО

«Умом кремлівским не понять»: мова — російська, а Донбас — український!

Кубань, Белгород — це Україна (напис у центрі Краматорська)

РОСІЯ ВИДІЛЯЄ НА НОВИЙ КРИМСЬКОТАТАРСЬКИЙ ТЕЛЕКАНАЛ 177 МІЛЬЙОНІВ РУБЛІВ

АЛЕ НА РОБОТУ ВІЗЬМУТЬ ТІЛЬКИ ТИХ, ХТО ВИЗНАВ АНЕКСІЮ КРИМУ

На створення громадської кримськотатарської телерадіокомпанії в окупованому Росією Криму планується виділити більше 177 мільйонів рублів (близько 79 млн. грн.) з федерального бюджету. Про це заявив «глава» окупаційної влади Криму, так званий «прем'єр-міністр» Сергій Аксьонов, якого цитує російське інформагентство РІА «Новості». За його словами, громадська кримськотатарська телерадіокомпанія буде створена в Криму замість ЗМІ кримськотатарського холдингу «ATR», які припинили роботу 1 квітня.

Як повідомляла «Телекритика», з 1 квітня канали «ATR» і «Lale», радіостанції «Meudan» і «Лідер» змушені були припинити свою діяльність, оскільки станом на 31 березня жодне з цих медіа не змогло перереєструватися в окупованому Росією Криму за російським законодавством. Роскомнадгляд тричі повертав їм документи без розгляду, щоразу знаходячи в них нові «помилки».

«Кримськотатарське суспільне телебачення — питання щодо фінансування вирішене... 177 мільйонів рублів виділяється на створення телеканалу», — заявив Сергій Аксьонов на засіданні кримського «уряду».

Він також доручив так званому «віце-прем'єру» Криму Дмитру Полонському сприяти якнайшвидшому відкриттю телерадіокомпанії і надати план необхідних заходів до кінця тижня.

У спілкуванні з журналістами самопроголошений глава Криму уточнив, що кошти на створення мовника виділятимуться з російського федерального бюджету. «Ми погодили питання з віце-прем'єром Росії Дмитром Козаком про виділення цих коштів», — сказав Аксьонов. Він додав, що якщо журналісти з телеканалу «ATR» захочуть працювати на новому каналі, вони зможуть працювати за умови. «Обмеження тільки для осіб, які не визнають приєднання Криму до РФ. Професіоналів готові запрошувати, обмежень з цієї частини немає», — цитує Сергія Аксьонова наближене до окупаційної влади кримське інформагентство «Крымформ».

Нагадаємо, вперше про необхідність створення «громадської кримськотатарської телерадіокомпанії» (ГКТРК) замість закритого кримськотатарського каналу «ATR» «влада» Криму заявила 2 квітня. Вона також звинуватила керівництво холдингу у закритті власних телеканалів. Раніше, 19 березня, «глава» окупаційної влади Криму Сергій Аксьонов заявив, що «у напіввоєнний час» робота таких телеканалів, як кримськотатарський канал «ATR», неприпустима. Водночас керівництво кримськотатарського телеканалу «ATR» повідомляло, що мовник готовий позбавитись свого інформаційно-політичного контенту, якщо це дасть змогу перереєструватись за російським законодавством.

1 квітня Президент України Петро Порошенко доручив Міністерству інформаційної політики створити умови для роботи кримськотатарського каналу «ATR» в Україні. Цього ж дня міністр інформаційної політики України Юрій Стець і радник міністра з питань інформаційної політики Криму Сергій Костинський зустрілися з головою Меджлісу кримськотатарського народу Рефатом Чубаровим. Сторони обговорили можливість трансляції контенту мовників, що входять до холдингу «ATR», на материковій Україні.

2 квітня голова Меджлісу кримськотатарського народу Рефат Чубаров повідомив про плани запустити у травні новий медіапроект для кримських татар на заміну телеканалу «ATR».

Тим часом, керівництво холдингу «ATR» не полишає надій перереєструватися за російським законодавством і продовжити мовлення в Криму. *«Телекритика»*

НАВІТЬ КРИМСЬКІ ФУНКЦІОНЕРИ СТАЛИ ГИДУВАТИ РОСІЙСЬКИМИ ЗМІ

Колишній помічник «першого віце-прем'єра» Криму Михайла Шеремета, керівник громадської організації «Чистий берег. Крим» Володимир Гарначук поскаржився на російське телебачення. Своє обурення він висловив у Facebook.

«Дивлюся ТБ у вихідний, російське ТБ перетворилося на такий згусток неадекватності й брехні, що аж змушує зашпеліти. Взагалі нема новин з Росії, йде постійний потік маячні про США, Україну, бозна-який Гондурас, але нема ані слова у випуску новин про проблеми, які є в нашій країні (автор має на увазі Росію)», — заявив експомічник Шеремета.

За словами В. Гарначука, «відчуття, як від новин 1981 року — злі сили оточили нашу світлу фортецю». Він також закликав припинити «сіяти ненависть між людьми». «Розкажіть про наші проблеми, їх в нас повно», — додав В. Гарначук. «Дякувати Богові, що є медіаплеєр, бо телевизор взагалі не потрібен», — підсумував він.

Володимир Гарначук був призначений помічником «першого віце-прем'єра» Криму минулого року, однак у березні цього року був звільнений... *ua.krymr.com*

За Кучми заклали традиції збереження радянського бачення історії Другої світової війни й розділення її ветеранів. Цей закон досі не скасовано...

Здається, безконечні словеса, після яких нічого не змінюється, принаймні на краще, це — тяжча хвороба нашого суспільного життя. Уже нудить від криків про «гібридну війну», про «інформаційну війну, яку Україна програє». Біда не лише в тому, що мало робиться, а в тому, що часто робиться навпаки, всупереч словам і гучним публічним обіцянкам.

У МОСКВИ ЗАВЖДИ БУЛИ ГРОШІ НА АНТИУКРАЇНСЬКУ ПРОПАГАНДУ

Ось лише один приклад. Була в Криму єдина україномовна газета «Кримська світлиця», бойове патріотичне видання, яке читали й передплачували не лише на півострові, а й у Києві, Львові, Івано-Франківську, Тернополі, Луцьку, Рівному й т.д. Газета пережила нелегкі часи Кучми, її намагалися придушити за Ющенка (певна річ, керуючись добрими намірами!), вона пережила Януковича, а нині її прибрали з числа друкованих видань великі післямайданні патріоти — міністр культури (за «Кримську світлицю» відповідає саме це міністерство) В. Кириленко та його заступник Р. Карандєєв. Обгрунтування універсальне — немає грошей. Ну, якщо у вас на це немає грошей, то чого ж ви платите, що Україна програє інформаційну війну...

Ігор ЛОСІЄВ

До речі, всі двадцять два роки перебування Криму в складі незалежної України в офіційно Києва не було грошей на все українсько-патріотичне в цьому регіоні, зате в Москві завжди були гроші на антиукраїнську пропаганду. І не треба розповідати, як ви інтегруватимете Крим і проведитимете «парад перемоги» в Севастополі (незабутній генерал Гелетей!), зробіть один маленький крок, півкроку — підтримайте «Кримську світлицю», щоб десятки тисяч українських біженців з Криму, розсіяних по всій материковій Україні, могли в будь-якому кіоску преси купити газету, що пов'язує їх з малою батьківщиною. Якщо ж наші начальники не здатні зробити що не таку вже й велику справу, то як їм вірити в усьому іншому? Китайське прислів'я говорить: «Нехай не замажується на море той, хто не може перепливти річку».

СЕАНСИ «РУССКОГО МИРА»

Продовжує ставати дедалі проблемнішим для України (як і телеканал «Інтер») медіахолдинг «Вісті». Днями на радіо «Вісті» з'явився полум'яний ленінець, колишній секретар ЦК КПУ Георгій Крючков, який закликав «любити Росію», незалежно від її діянь. Він проклинав якихось анонімних негідників, які зробили «український і російський народ ворогами». Ну, це явно не Україна: озброєні українські солдати й добровольці не вривалися на територію Росії, це російські війська й озброєна агента Кремля увірвалися на українську землю. Але шукати відповідальних у Росії — це явно не у дусі тієї партії, що виникла 1918 року в місті Москва... Воістину, як то кажуть: «Де народився, там і згодився».

А потім студію Юлії Литвиненко на «Вістях» відвідав її завісідник, журналіст Іскандер Хісамов. У 90-ті роки я його дуже часто бачив на багатьох московських телевізійних тусовках. Не

знаю, як і чому він опинився в Україні... У Хісамова завжди одна й та сама ідея, яку він щедро дарував українській аудиторії: «без Росії Україні не прожити», треба погоджуватися на будь-які умови Москви, в Європі Україну ніхто не чекає, українські товари може купувати лише Росія й т.д. А нинішня російська агресія — це за Хісамовим усього лише «побиті глечики», ну то й що... Головне, як стверджує цей полум'яний пропагандист, «без Росії Україна втратить 50% своєї життєздатності». Подібні сеанси «русского мира» відбуваються на «Вістях» щонеділі, за будь-якої погоди, так би мовити.

А поки для українського суспільства таємницею за сімома печатками залишається питання про джерела фінансування медіахолдингу «Вісті» з його безкоштовною роздачею біля кожної станції метро недешевих у виготовленні газет з чималою кількістю кольорових ілюстрацій, цілодобовою роботою радіостанції, де виступають високооплачувані російські медіафахівці. Так, один з них, Матвій

Одесі, тим же Донецьку й Луганську, хоча й не сумнівався, що їхнє населення залишається радянськими громадянами. Чому Україна всупереч міжнародному праву й сталій світовій практиці має чинити інакше? Російська Федерация і її збройна агента «ДНР» і «ЛНР» несуть усю повноту відповідальності за те, що відбувається на окупованих ними територіях. Я вже писав про виступ на Першому національному телеканалі ше одного жителя Донбасу Енріко Менендеса. Там та сама психологія, що й у пана Горбатка. Виявляється, решта громадян України в чомусь винні перед їхніми земляками. Так, Українська держава винна в тому, що 22 роки не цікавилася ні Донбасом, ні Кримом, у тому, що не захистила ці території навесні 2014 року від російської агресії, в тому, що не придушила в зародку заколоти й путчі в цих регіонах. Щодо всього іншого відповідальність з нею мають розділити українські громадяни на окупованих територіях.

Багаторічна фронда й сепаратистські настрої, культивована відчуженість від решти України не могли не призвести до трагічних результатів.

Заслуговує на позитивну увагу нова п'ятнична програма «Антизомб» на «ICTV», присвячена розвінчуванню російської пропаганди. Сьогодні

сенс розглянути можливість нагородження видатного історика званням Героя України. Це буде заслужено й справедливо, особливо на тлі тих натовпів кучмівських «героїв України», які нині в Криму цілими табунами беруть участь у колаборації з «новим порядком» В. Путіна. У псевдоУРСР Кучми заклали традиції збереження радянського бачення історії Другої світової війни й розділення її ветеранів на «повноцінних» і «неповноцінних»: на тих, хто воював «за батьківщину, за Сталіна», і тих, хто воював за незалежну Україну. А приховування правди пояснювали небажанням травмувати радянських ветеранів. Про подібну ситуацію добре написав російський дослідник Дмитро Хмельницький, який вступив у дискусію з відомим письменником Георгієм Владімовим, котрий закликав «залишити наших ветеранів при свідомості, що вони захистили батьківщину, а не безумний задум свого правителя».

Відповідь Д. Хмельницького: «Можна залишити. Можна й далі говорити про воїнів Червоної Армії, як про безкорисливіх визволителів. Для цього доведеться забути про незлічені агресії й злочини проти людяності, скоєні Червоною Армією і радянським режимом. Про розстріл 24000 польських офіцерів «мирного» літа 1940 року, про

СЛОВОМ ЧИ ДІЛОМ?

Ганнопольський, регулярно в ефірі іронізує над Путіним, але це ще ні про що не говорить. Як висловився російський мільярдер і громадський діяч Слава Рабинович: «Я можу сказати задовго публічно називати Путіна «пуйлом», але доти, доки я не суну ніс у фінансові схеми Кремля, це не вважатиметься образою». От і Ганнопольський не сує, ні у фінансові, ні у політичні. Затє за всіма його антипутінськими жартами-примовками чудово почувається такий-от Іскандер («не смійтеся наші «Іскандери!») Хісамов і робить свою справу. Цілком, на мій погляд, шкідливу для України...

ГОДУВАТИ ТЕРОРИСТИЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ МАЄ УКРАЇНА?

Телеканал «Соціальна країна» (колішня ТРК «Чорноморська») дав інтерв'ю з представником організації «Донбас-SOS» паном Горбатком. Гість студії одразу приголомшив заявою про те, що й російська, й українська пропаганда однаково брешуть. Ну, якщо однаково, то чому пан Горбатко зробив вибір на користь України, а не Росії і її «ДНР»-«ЛНР»? І чому чогось добивається саме від України, яка в його уявленні «нічим не краще»? А далі ментальність пана Горбатка розцвіла пишним квітом. Він забажав, щоб Україна взяла на себе утримання населення «ДНР» і «ЛНР», що цілком відповідає плану Путіна. Годувати терористичні організації має Україна, а командуватиме парадом — Кремль через свою збройну агентуру. А якщо Україна не захоче стати фінансовим придатком «ЛНР» і «ДНР», то тамошні пенсіонери, як пригрозив пан Горбатко, Україну зненавидять. Питання: а зараз вони її ніжно люблять? Потім пан Горбатко забажав особливого статусу для Донбасу. Путін саме цього й вимагає. Але такий статус можливий лише за рахунок інших регіонів України. Це — початок тотальної федералізації й дербану української території. Словом, суцільна «ватяна» психологія. Між іншим, СРСР під час Другої світової війни нічого не давав окупованим Києву, Харкову,

кремлівські геббельські шосіли навюють своїй «пастві», що Захід страшенно страждає від санкцій проти Росії, буквально тримається з останніх сил. Російське ТБ уже не відрізняється від радянського часів Брежньєва, але набагато гірше нього. Брежньєвське було не настільки агресивним... Знаменним є відношення в телепресі нинішньої Росії суто радянських традицій. Як виявилось, нині дуже популярний у РФ жанр листів трудящих до світових «супостатів». Так, наприклад, студенти міста Новокузнецька написали Ангелі Меркель і Бараку Обамі, мовляв, протестуємо й гнівно обурюємося. Радянські доярки в такому ж дусі «виховували» Ніксона, Джонсона й Рейгана. Активно ведеться підготовка до ідеологічних заходів 9 травня. Всілякі «ветерани» ВВВ (на вигляд 1930-1940-х років народження) славлять Путіна й розповідають про подвиги. А справжні ветерани в РФ і мріяти не можуть про рівень життя своїх колег на Заході, що ніяк не заважає Кремлю безсоромно використовувати людей похилого віку як ідеологічне «гарматне м'ясо», за спиною якого урядом цинікам легко бити свої справи. Складається враження, що у «совків» було більше стійкості відносно офіційної пропаганди, ніж у нинішніх громадян РФ. Мабуть, тут проблема не лише в чималому мистецтві офіційних брехунів, а й у самому об'єкті пропаганди. Багато років тому російський боярин Хворостянкін писав: «Московские люди сеют розбій. А живут ложью». Немає нічого легше, ніж обдурити того, хто хоче бути обдуреним.

ПРО ЗВАННЯ ГЕРОЯ УКРАЇНИ

Виступаючи в Биківні, Президент України П. Порошенко визнав очевидний факт того, що Сталін і Гітлер спільно розв'язали Другу світову війну. Це — те, що десятиліттями старанно приховували від мас, і не лише в СРСР. Титанічну роботу із систематизації доказової бази сталінсько-гітлерівської співпраці в 1939-1941 рр. провів наш земляк Володимир Богданович Різун (Віктор Суворов). Нашому президентові є

дикий політичний терор на звільнених від німців територіях, про Заксенхаузен, перетворений на частину ГУЛАГу, про людодійські режими у східноєвропейських країнах. Про Кім Ір Сена, Мао Цзедуну й Берлінський мур. Доведеться брехати далі. Сподіватимемося, що у нас зробили перший крок до того, щоб почати говорити правду...

Проте не завадило б анулювати ухвалені за Кучми «Великої Вітчизняної війни», ініційований КПУ і спрямований проти об'єктивних, але таких, що суперечать радянській історичній парадигмі, досліджень Другої світової війни. Цей закон має чималий репресивний потенціал, який не слід недооцінювати.

ДО ТЕМИ

ВАЛЕНТИН НАЛИВАЙЧЕНКО: СПОДІВАЄМОСЯ НА СПРАВЕДЛИВЕ РІШЕННЯ СУДУ ЩОДО СКАСУВАННЯ РЕЄСТРАЦІЇ ГАЗЕТИ «ВЕСТИ»

У середу на засіданні парламентського комітету з протидії корупції глава СБУ Валентин Наливайченко заявив, що газета «Вести» продовжує підтримувати сепаратистів, оскільки публікувала відповідні матеріали, і взагалі у видання — «брудне фінансування».

«Ми сподіваємося на справедливе рішення суду», — сказав Наливайченко. Нагадаємо, Окружний адмінсуд Києва наприкінці березня 2015 р. відновив провадження у справі, в якій прокуратура столиці вимагає закрити газету «Вести» та журнал «Вести. Репортер». Як сказано в позовній заяві, така вимога викликана публікацією цілої низки статей, «спрямованих на порушення територіальної цілісності держави України».

Напередодні медіаексперти провели контент-аналіз газети «Вести» і повідомили, що в кожному номері транслюється двічотири тези російської пропаганди. Крім того, видання послідовно створює негативний образ суспільно-політичної реальності в Україні.

Б. Доровских

ИСПОВЕДЬ РОССИЙСКОГО БИЗНЕСМЕНА, ВОЕВАВШЕГО НА ДОНБАССЕ

РОССИЙСКИЙ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬ БОНДО ДОРОВСКИХ, ЗАНИМАВШИЙСЯ НЕФТЯНЫМ БИЗНЕСОМ, А ЗАТЕМ РАБОТАВШИЙ В МОСКОВСКОЙ СТРОИТЕЛЬНОЙ КОМПАНИИ, РЕШИЛ ОТПРАВИТЬСЯ ДОБРОВОЛЬЦЕМ НА ВОСТОК УКРАИНЫ. ОН БЫЛ УБЕЖДЕН, ЧТО ЕДЕТ ВОЕВАТЬ С ФАШИЗМОМ. ДОРОВСКИХ ПРИНЯЛИ В БРИГАДУ «ПРИЗРАК» АЛЕКСЕЯ МОЗГОВОГО, ОРУДОВАВШУЮ В ЛУГАНСКОЙ ОБЛАСТИ, ЗАТЕМ ОН ВОЕВАЛ НА ТЕРРИТОРИИ ДНР. НО, ОКАЗАВШИСЬ НА ДОНБАССЕ, БОНДО ДО-

РОВСКИХ ОБНАРУЖИЛ, ЧТО ТАМ ПРОИСХОДИТ СОВСЕМ НЕ ТО, О ЧЕМ ОН МЕЧТАЛ, И «НИКАКОЙ «РУССКОЙ ИДЕИ» ТАМ НЕТ». ОСОЗНАВ, ЧТО ПРОПАГАНДА ЕГО ОБМАНУЛА, БОНДО ДОРОВСКИХ ВЕРНУЛСЯ В РОССИЮ. «ВСЕ ТАК ПЕРЕВЕРНУЛОСЬ В ГОЛОВЕ, ЧТО ХОЧЕТСЯ ВСТУПИТЬ В РЯДЫ НАЦБАТАЛЬОНОВ УКРАИНЫ, ЧТОБЫ ОТСТАИВАТЬ ИХ НЕЗАВИСИМОСТЬ», — ПИШЕТ БЫВШИЙ ОПОЛЧЕНЕЦ. О ТОМ, ЧТО ОН УВИДЕЛ НА ВОСТОКЕ УКРАИНЫ, БОНДО ДОРОВСКИХ РАССКАЗАЛ РАДИО «СВОБОДА».

— Многие едут воевать за деньги. Вы — бизнесмен, обеспеченный человек. Что вас побудило поехать на войну?

— Я действительно думал, что Россия в опасности, там воюют наемники, стремятся захватить нашу страну, думал, что Донбасс — это форпост России, где мы должны стоять и защищать свои интересы.

— То есть исключительно идеологические соображения без материального довертка?

— О материальном речи не могло быть, потому что я покупал всю амуницию самостоятельно, бронжилет. Мне обошлось примерно в сто тысяч, чтобы туда отправиться и собраться самому. Поэтому о деньгах речи не шло. Да там денег особенных и не платят, там сейчас 360 долларов, и то не все их получают. Туда люди едут — кто за приключениями, кто за боевым опытом... У каждого свои причины. Конечно, какая-то неустрашенность по большей части у этих людей. Как в ИГИЛ, почему туда едут люди? Думаю, что они будут там нужны, будут востребованы. Здесь то же самое. Когда попадаешь туда, буквально с первых минут понимаешь, что это не воинское подразделение — это банда самая настоящая.

— Помните, что было последней каплей, когда вы окончательно решили ехать? Какая-то передача по телевизору или что-то в Интернете прочитали?

— У меня в голове постоянно был канал «Россия-24», где показывали новейшую историю Украины. А потом я себе даже говорил: я туда не поеду, мне это не нужно. Каждое утро себе это говорил. Но стоило включить

телевизор, где с утра до вечера только об этом и говорили... Конечно, средства массовой информации повлияли.

— А прежде вы бывали в Украине, знаете эту страну?

— Нет, никогда не был — это был мой первый визит.

— Куда вы обратились для того, чтобы стать добровольцем?

— Есть несколько возможностей в Интернете. Есть интербригада от партии Лимонова «Другая Россия», отправляется анкета небольшая на адрес электронной почты, они сообщают, что нужно приехать, допустим, в Шахты, а из Шахт уже переправляют в район ополчения. Я писал всем, написал в интербригаду, в Москве был открыт военкомат ДНР, я написал туда, мне дали контакты, одобрили якобы мою анкету. Там одобряют анкету всем. Затем дают номер телефона. Когда приезжаешь в Ростов-на-Дону, по этому номеру звонишь, тебе говорят, куда нужно подъехать, где находится перевалочный пункт.

— То есть никакой проверки нет, они не интересуются вашим военным опытом, не проверяют, не провокатор ли вы?

— Вообще никаких проверок нет. Более того, были случаи, когда кто-то с ксерокопией границу переходил, у кого-то вообще документов не было. Когда мы приехали в ополчение, там просто спросили фамилию, имя, отчество и все. Ты фотографируешься, тебе на фамилию, которую ты назвал, выдают удостоверение личности.

— И оружие выдают?

— Быстрее всего, оружие выдают тебе сразу. Вообще я был снайпером, у меня был

автомат, у меня была винтовка. Был и гранатомет, и пулемет, в принципе стрелковое оружие было все. Когда мы прибыли на позицию в Никишино, на передовую, там стояли местные ополченцы, у них был один рожок на каждого и автомат, они толком не одеты, а у нас было всё, мы были экипированы полностью — и гранаты, и пулеметы, и РПГ, и заряды к ним, всё абсолютно. У нас даже были две свои машины, на которых мы могли передвигаться.

— Это все вам выдали в Ростовской области в тренировочном лагере?

— Нет, в Ростовской области ничего не выдают, это все выдали на территории Донбасса. В Ростовской области ополченцев, которые раньше были танкистами в армии, отправляли на полигон, там на этом полигоне их обучали, формировались экипажи. Там им выдавали оружие. Я это видел сам. На тралах эти танки довозили до границы России и Украины, там уже пересекали своим ходом и отправлялись непосредственно в зону боевых действий. А мне оружие выдавали на Донбассе.

— Как вы переходили границу?

— Нас через поле перевезли. Первый раз мы приехали на КПП официально, но у меня было ограничение на выезд за границу, меня там не пропустили. Потом пограничник мне сказал: проблем никаких нет, вас ребята проведут. Нас действительно провезли, сформировали группу побольше, человек 15, и днем поехали по полю просто, там границы как таковой нет.

— У вас было долговое ограничение на выезд?

— Есть небольшой долг у судебных приставов, поэтому у меня был закрыт выезд за границу, я об этом не знал.

— Подразделение было сформировано еще в России или уже на территории Донбасса?

— В подразделение вливаясь уже на территории Донбасса. В Ростовской области

несколько перевалочных пунктов, там собираются и ожидают отправки. Кто-то хочет в ДНР, кто-то хочет в ЛНР, кто-то хочет в бригаду «Призрак» — это учитывается, вас отправят именно туда. В бригаду «Призрак» ночью приехали, с утра приходят с различных рот, предлагают: хотите в Вергулевку, где было соприкосновение, хотите в разведку, хотите в танкисты, хотите в контрразведку — пожалуйста, куда хочешь, туда и идешь.

— Но необходимы же какие-то навыки?

— Теоретически да, должны быть какие-то навыки. Но какие навыки в контрразведке? Какие там контрразведчики? У них просто власть, открытым беспределом занимаются. Необходимы навыки, если ты, допустим, танкист. А стрелять или стоять в окопе, какие там навыки нужны? Стой себе и стой, идет артиллерийская война. А потом все это стадо начинает двигаться, танки в одну сторону, причем в этих танках элементарно не бывает танкового переговорного устройства, у них нет рации, пехота не может докричаться до танкистов, танкисты идут в одну сторону, пехота идет в другую сторону, причем нет ни слаженности, ни обучения, ничего. Вы думаете, это стадо могло выиграть войну? Войну летом, знаете, как выигрывали? Залетали «сушки» с России. Один из ополченцев, который был на зенитной установке, сказал: поступил приказ, сейчас залетят «сушки», по ним огонь не открывать. Летом были российские войска, скорее всего. Что самолеты были, я от ополченцев слышал. Сам я российских войск не видел. Офицеров, да, очень много видел офицеров, «отпускники», которые там были. В штабе того же «Призрака» есть несколько российских кадровых офицеров.

— Общались ли просто вы дели случайно?

— Я их очень хорошо знал, очень часто бывал в штабе. Я знал начальника разведки штаба бригады, начальника

штаба, начальника штаба поменьше, соприкасался, когда приезжали добровольцы. С начальником разведки очень часто общался, недалеко живем, оба россияне. Я стремился к разведке больше, поэтому больше общался.

— Чем занималась бригада «Призрак» во время вашего пребывания там?

— Когда я был в «Призраке», фактически бригада контролировала полностью город Алчевск. Наши боевые части были на линии соприкосновения в Вергулевке, в Комиссаровке и еще в паре населенных пунктов. Человек 100-150 в Вергулевке находятся, в Комиссаровке небольшие подразделения, а все остальные находились в Алчевске. В принципе, ДНР, ЛНР не признавали бригаду «Призрак». У них внутренняя конфронтация была, они делали ограничения в поставках вооружения. Было время, когда вооружение не очень шло из России, ни артиллерия, ни танки, но как-то они умудрились в «Призраке» эти вопросы решать. Несколько общезитий: добровольцы постоянно прибывали из России, из других стран тоже. Единственное, кто тренировался, — это испанцы, интернациональная у них была рота: испанцы, итальянцы, французы. У всех остальных распорядок такой: с утра ротный встал, провел переключки, построение, такая же переключка вечером. Все остальное время ополченцы ходят по Алчевску, снимают металл, где-то железные ворота снимают, мародерством занимаются, сдают его, чтобы деньги были на выпивку, покурить купить. Они сами себе предоставлены. Где-то напьются, друг друга перестреляют. Было такое даже: один напился, в комнату хотел гранату бросить, вовремя скрутили. Такая мирная жизнь. Кому скучно, отправляются на передовую.

— То есть жалованья вообще не платили, приходилось зарабатывать сбором металлолома?

— Фактически да. Кто и

оружие продавал. Россияне собирают деньги, рации, амуницию присылают, бронжилеты — это все продавалось, пропивалось. Такая была жизнь.

— Какое примерно соотношение между местными людьми в бригаде «Призрак» и приезжими из России и других стран?

— Где-то, думаю, процентов 10, максимум 30 — приезжих, все остальные — это местные.

— Как местное население к вам относилось?

— Когда мы прибыли в Алчевск, на следующий день пошли на рынок обменять рубли, встретили бабушку, которая говорит: ты же против нас? Потом буквально через полчаса пошли в церковь, женщина ко мне подошла, говорит: скоро будут выборы у нас, за кого нам голосовать? Я говорю: голосуйте, к чему душа велит. Вам разве кто-то может сказать, за кого голосовать? «Нам Путин не нужен, мы не хотим в Россию. Мы хотим, чтобы у нас была Украина независимая». Это первое, что я стал встречать, причем сразу же по приезде. Потом в Никишино к одной женщине подошел, специально поинтересовался. Я говорю: когда Никишино было под вооруженными силами Украины, как они здесь, беспредельничали? Она говорит: нет, все было очень хорошо, к ним вопросов никаких не было. Но, говорит, «Оплот» когда зашел — Захарченко возглавлял «Оплот», это его подразделение, — они нас просто вывели из домов и просто подгоняли машины, всякую мелочь загребали туда, вывозили по мелочевке, просто грабили. Россияне, спасите нас, мы, говорит, нациков не боимся, мы боимся «Оплота», мы боимся ополченцев. Вот это, что я встречал. Еще были различные высказывания от людей, которые нас в принципе считают оккупантами. У них один вопрос: зачем вы сюда приехали?

(Закінчення на 9-й стор.)

Б. Доровских (крайний справа) и другие ополченцы под Алчевском

Ополченцы в Имперском легионе (Б. Доровских — на мотоцикле)

— Местные люди, которые служили с вами в бригаде, были ультрапатриотами Донбасса или у них были меркантильные интересы, или просто равнодушны к политике?

— Мне кажется, им на политику наплевать. По большей части это ранее судимые, причем неоднократно судимые. У меня есть фотографии, которые висели у нас в казарме, у их сфотографировал. Комичность в том, что эти ранее судимые разыскивают бывших сотрудников милиции. Нет, они все далеки от политики. В ДНР платили деньги, они шли туда исключительно пережить войну, чтобы платили хоть какую-то зарплату. Все остальные — это просто отморозки, которым дали в руки оружие. Более того, у него как у ополченца есть власть какая-никакая. Там ведь нет никаких законов, а когда ездят транспорт, на красный свет ополченцы всегда проезжают. Если местное население увидит, что едут вооруженные люди, конечно, они всегда ополченцев пропускают, потому что ополченцы вооруженные. Ополченцы говорят: нас уважают, мы можем ездить и на красный свет, не должны останавливаться.

— Вы — интеллигентный человек, вам наверняка было трудно найти с ними общий язык. Как у вас складывались отношения?

— Особо и не складывались. Был у меня товарищ, он 10 лет прожил в Германии, мы с ним общались. Было несколько россиян. Из России несколько другие люди едут, не все, но есть люди, с которыми можно пообщаться. Потом испанцы, один парень из Мадрида был молодой. Было, с кем пообщаться, но не так много таких людей. Поэтому, наверное, я и уехал. Я из Алчевска хотел уехать сразу, но хотел еще доехать до передовой, посмотреть, что происходит там. Там я начал сочувствовать противоборствующей стороне. Потому что это было перемирие, а их крыли тяжелой ствольной артиллерией, реактивной артиллерией, «Градами» просто пепелили. Когда по рации слышишь, что наши ребята под Никишино сожгли два «Урала» с живой силой, когда слышишь, как там люди кричат, конечно же, ты понимаешь, что все происходит с точностью наоборот, чем ты думал. Возникает чувство жалости к той стороне, которых просто уничтожают. А уничтожают их обычные головорезы, им без разницы, против кого воевать, у них образ жизни такой бандитский.

— Это было сразу после подписания первых Минских соглашений?

— Да, в Никишино был с ноября, ноябрь-декабрь. В Вергулевке было абсолютно то же самое. Бомбили с нашей стороны противоположную часть.

— А украинцы соблюдали перемирие и не отвечали?

— Нет, они, конечно, тоже бывало плотненько по нам били. Но я смотрел, какие потери, наши же делали постоянно вылазки туда. Два «Урала» сожгли при мне, потом танк подбили, потом БТР подбили. Как напыются, пойдут кошмарить блокпост. С той стороны к нам вылазки не делали. Хотя я прекрасно реально понимал, что нас просто перебить, нас в этом Никишино было, может быть, человек 80, нас просто перебить с Камени, где огромное количество противника находилось... У них просто желания такого не было.

— Много было погибших в вашем подразделении?

— Нет, на нашей стороне в Никишино за месяц один человек всего лишь погиб, осколком снаряда его ранило в голову. На другом фланге, где был ротный, позывной его «Байкер», от них я не слышал тоже, чтобы люди погибали.

— Вы сказали, что у бригады «Призрак» были конфликтные отношения с ДНР. В чем этот конфликт выражался и каковы его причины?

— ДНР и ЛНР бригаду «Призрак» не хотели признавать, политический какой-то вопрос. Предлагали Мозговому войти в состав ЛНР не всей бригадой, а по частям расформировать, чтобы у него не было власти никакой. Он, конечно, на это не шел, хотел оставаться самостоятельной фигурой.

— А вы с ним общались непосредственно?

— Здороваться здоровался, но не общался. Я общался со Стрелковым, но это еще в Москве. Я случайно встретил Стрелкова, и мы разговаривали по поводу Мозгового. Он сказал, что это единственный командир, которому он еще доверяет.

— А когда впервые вы почувствовали разочарование — когда поняли, что то, что вам говорили по «России-24», вообще не соответствует действительности? Это был медленный процесс осознания или вы с самого начала это чувствовали?

— С самого начала. Только мы перешли границу, первое, что мы увидели буквально через 5 минут, — это была драка между ополченцами. Потом пришла колонна где-то часа через два, замкомбрига Мозгового Николаич ходил с пистолетом, хотел расстрелять двоих водителей. Я сразу же понял, куда пошел, тут армией и не пахло. У меня разочарование было сразу же, в дальнейшем оно только подтверждалось.

— Почему же вы полугода протерпели?

— Было так: я пришел в июле, пробыл неделю, вышел оттуда, вернулся в Российскую Федерацию. В Москве встретился со Стрелковым, просто случайно мы с ним встретились на Рублевском шоссе в торговом центре. И как-то я посчитал, что, возможно, не до конца все посмотрел, может быть, где-то все по-другому. Изначально я хотел поехать к Стрелкову, думал, что, возможно, от командира что-то зависит. Потом я отправился еще раз, как раз в октябре приехал. Пробыл в «Призраке» и убедился, что все так, как я думаю. Потом я отправился в ДНР, в Никишино, и увидел то же самое абсолютно. Более того, я там разговаривал с другими людьми, как обстоят дела в «Заре» в ЛНР, везде все одно и то же.

— Как вы думаете, долго продержатся самопровозглашенные республики?

— Если бы Россия не помогла, этого всего бы не было. Россия настроена дальше поддерживать это движение, поэтому ополченцы будут еще долго держаться.

— Что бы вы хотели сказать слушателям в России, которые раздумывают, не помочь ли им самопровозглашенным республикам?

— Я хотел бы посоветовать не ехать на Донбасс — это ложный патриотизм. Никакой России там нет, там самая настоящая агрессия. Более того, вы просто попадете в банду. Когда я недавно увидел информацию, что полицейский из Москвы, следователь, оставил свою работу и отправился туда, у меня

просто волосы дыбом встали. Он отправился просто в логово самое настоящее. Я не знаю, как он там будет жить среди таких людей. Я хотел бы посоветовать людям туда не ездить, потому что это к защите Родины никакого отношения не имеет. Нам показывают по телевизору так, как будто это уже Великая отечественная война, на самом деле это не Великая отечественная война, а самая настоящая агрессия. Мы зашли на эту территорию, и российские власти поддерживают террор. Если бы мы туда не ездили, если бы Россия не помогала ополчению, не было бы тысяч убитых, там вообще ничего бы не было. Началось с чего? Приехал Стрелков туда со своей группой, Стрелков человек военный, дай возможность — он всю жизнь будет воевать. Я был настолько ярким сторонником этого движения, агитировал людей ехать туда, но когда назад выезжал, меня эфэсбэшники на границе остановили, мы долго с ними беседовали. Я им так же откровенно, как вам сейчас, все рассказал. Более того, они мне сказали: до тебя сейчас 180 россиян вышло неделю назад оттуда. Они об одном только просили: ты только об этом не говори. Я им сказал: я вернусь, буду в соцсетях везде рассказывать, чтобы люди туда не ездили, потому что все совершенно не так, как нам показывают. Там есть и убийства, есть и грабежи. Более того, с первого момента я понял то, что если меня здесь кто-то и может убить, то, скорее всего, это не вооруженные силы Украины, не противник, а просто кто-нибудь из ополченцев может по пьяни застрелить.

— Легко покинуть отряд? Вы просто бросаете автомат на стол и говорите: все, я возвращаюсь в Россию? Или это приходится тайно делать?

— Ты — доброволец, говоришь: все, достаточно, я желаю уехать. В Никишино, правда, меня просили остаться, потому что говорили: здесь вас не так много, останься, куда ты уедешь? Я говорю: хорошо, останусь еще на неделю. Через неделю опять. Про местных я вообще молчу, у меня создалось впечатление, что они подневольные. Где-то через две недели я просто пришел, сдал свою винтовку, потому что она была на меня записана, была возможность на следующий день уехать, машина уезжала, я сдал винтовку и сказал: уезжаю в Россию. У меня перед ними абсолютно никаких обязательств не было. Командир твой ротный туда два раза в неделю приезжает на полчаса и быстро оттуда удирает, там ни командиров, никого нет. Я там, как пушечное мясо. И воевать не за что. Главное, там не за что воевать! Я бы и рад был бы чем-то пригодиться, но там не та война, когда стоит рисковать самым дорогим, что у тебя есть.

— Ваши политические взгляды за это время поменялись на прямо противоположные?

— Да. Более того, я и раньше отрицательно относился к нашей действующей власти, потому что когда-то у меня был бизнес достаточно успешный, нефтебаза, я занимался крупным оптом. Потом я его потерял, благодаря нашим властям. Но год назад я переменял свое мнение о Путине, о действующей власти, думал: какой молодец. А сейчас эта пелена спала.

Дмитрий ВОЛЧЕК

У ЦЕНТРИ МОСКВИ ЗАТРИМАЛИ ЧОТИРЬОХ АКТИВІСТІВ

На вулиці Тверській у центрі Москви силовики затримали чотирьох російських опозиційних активістів, які брали участь у так званих «одиночних пікетах».

Як передає російська служба Радіо «Свобода», затриманими є Павло Кузнецов, Михайло Лашкевич, Віктор Андреев та Ірина Калмикова. За цим повідомленням, Кузнецов тримав плакат, на якому було написано: «Путін — це Гітлер сьогодні».

«Одиночний пікет» — єдина в Росії форма протесту, яка не потребує дозволу органів влади. Рішення про організацію таких пікетів з наступним покладанням квітів на місці загибелі Бориса Немцова опозиціонери ухвалили після того, як влада Москви заборонила провести «Марш миру і свободи» в центрі міста. Як заявив керівник столичного департаменту регіональної безпеки та протидії корупції Олексій Майоров, мерія поінформувала правоохоронні органи, що акція в жодному форматі проводитися не може і попросила взяти ситуацію під контроль. Як бачимо, взяли...

ПОЇЗДКА ДО ЛЬВОВА ШОКУВАЛА РОСІЙСЬКОГО ТУРИСТА

Древній Львів абсолютно не відповідає тим кліше, які за останні роки наплодила про Україну кремлівська пропаганда. Про це написав російський блогер Роман Юхновець після поїздки в західноукраїнське місто. Пропонуємо увазі читачів ознайомитися з його львівськими враженнями (публікуємо мовою оригіналу).

* * *

Итак, про Львов. Я жив и даже накормлен. Это — первое.

Второе — мой паспорт с двумя головами орлов и большой надписью «Россия» не вызвал за два дня ни одной эмоции как у персонала отеля, так и у работников банка.

Третье — начиная общаться с местными, они все поголовно сначала говорят на местном украинском, который отличается от, например, киевского очень сильно. Тем не менее, услышав русскую речь, люди охотно переходят на нее, без всяких проблем.

Четвертое — вчера мы ужинали в еврейском ресторане, где нет цен в меню и в итоге нужно торговаться с официантом. Это — открытка тем, кто рассказывает о тутошних фашистах.

Пятое — на стенах вековых домов Львова я ни разу не увидел реакционных лозунгов и тем более свастик и их интерпретаций.

Шестое — во всех учреждениях надписи дублируются на польском, английском, украинском и русском.

Седьмое — тут очень не любят Владимира

Путина и это выражается в основном в сувенирной продукции, которую активно раскупают гости из стран Евросоюза.

Восьмое — во Львове очень много туристов. На каждом шагу слышна английская, немецкая и польская речь.

Девятое — театры и музеи Львова забиты посетителями — как туристами, так и местными жителями.

Десятое — цены во Львове процентов на 30 меньше, чем в Киеве.

Одиннадцатое — единственный момент, когда мне угрожала опасность, это подъем на башню местной мэрии. Десять минут поднимался и реально чуть не умер.

Двенадцатое — Рагуша открыта для всех желающих, а мэр Львова спокойно гуляет по улицам и общается с жителями.

Тринадцатое — во Львове, наверное, введена казнь за точечную застройку и саботирование реставрации памятников архитектуры. По другому объяснить внешний вид жилых домов я не могу.

И последнее — Львов прекрасен, но ему хочется гулять без отдыха, кушать местную еду без перерыва, пить местные наливки без остановки и заедать их местным шоколадом без всяких ограничений.

И да, телевизор в очередной раз стал для меня ящиком, который необходимо выбросить из окна. Советую именно так и сделать, предварительно взяв билеты во Львов.

<http://obozrevatel.com>

Древній Львів

СТОРІНКИ КРИМСЬКОЇ ІСТОРІЇ: РОЗСТРІЛ 17 КВІТНЯ 1938 РОКУ

В історії СРСР є сторінки справді трагічні, коли держава приречена на загибель тисячі ні в чому не винних громадян. А тому вражає, що і сьогодні, коли так багато написано і сказано, коли опубліковані архівні документи і мемуари про той час, — знаходяться апогеї комунізму і кривавого диктатора Сталіна. Один із трагічних днів в історії кримських татар — чорний день 17 квітня 1938 року, коли були розстріляні найвизначніші представники, світ кримськотатарського народу.

Бухаринці... зинovieвці...

троцкісти...

И даже всяк, кто косо посмотрел! Дела их злы и помыслы нечисты: В тюрьму их! На допрос!

Под расстрел!

Мы страх на обывателя нагоним: Всех ненадежных — в лагерную пыль! Мы Гитлера в терроре перегоним! Костями жертв усею всю Сибирь!

Цей уривок з вірша поета Олександра Дибіна «Рік 1937» велими красномовно характеризує страшну епоху в історії Радянського Союзу, названу періодом «Великого терору».

В утворенні у 1921 році Кримської АРСР проголошувалися принципи пріоритетного розвитку національних груп півострова, насамперед, кримськотатарської. У цей період почалося активне вивчення історії, етнографії та культури кримських татар, були відкриті національні школи, кримськотатарський театр, виходили газети і журнали кримськотатарською мовою... Існувало Постійне Представництво Кримської АРСР у Москві — і цю посаду завжди обіймав кримський татарин.

Проте вже з другої половини 1920-х йшли перманентні репресії під гаслом боротьби з місцевим «націоналізмом». У травні 1928 року вперше в історії радянських національних республік був засуджений і розстріляний голова Кримської АРСР Вели Ібраїмов. Після цього репресії щодо кримськотатарських партійних керівників стали нормою. В період колективізації близько 30 тисяч кримських татар — голів і членів «куркульських» родин були знищені або вислані з території півострова.

У 1930-х роках сталінський курс на практиці рішуче дрейфував до відродження великодержавності. Через десять років після розстрілу Вели Ібраїмова в історії кримських татар трапилася нова трагедія, але вже з великою кількістю жертв... Невинних жертв.

«Сталінські списки» — переліки людей, засуджених за особистою санкцією Сталіна і його найближчих соратників у Політбюро ЦК ВКП (б) до різних мір покарання — у переважній більшості до розстрілу. У списку щодо Кримської АРСР від 5 березня 1938 року виявляємо імена відомих представників кримськотатарської інтелігенції: Асан Сабрі Айвазов, Якуб Аблямітов, Якуб Азізов, Осман Акчокракли, Рамазан Олександрович, Усеїн Боданинський, Яг'я Байрашевський, Джафер Гафаров, Керім Джемалєдінов, Сулейман Ідрісов, Ібраїм Ісмаїлов, Абдулла Лятіф-заде, Февзі

Абдулла Лятіф-заде

Кримськотатарські діячі культури Осман Акчокракли і Усеїн Боданинський

зайняла операція з депортації кримських татар 18-20 травня 1944 року...

Ключове питання — чи були вони винні і якщо так, то в чому полягала їхня провина перед радянським режимом...

Наприклад, Усеїна Боданинського. Цей чудовий художник, мистецтвознавець, етнограф, історик став одним з організаторів і керівників археологічних та етнографічних експедицій Кримом, він — засновник і директор першого національного музею кримських татар — Бахчисарайського палацу-музею. Як свідчила одна з офіційних характеристик: «Директор Бахчисарайського музею Боданинський Усеїн — добрий знавець кримськотатарської культури. Найбільша наукова одиниця серед кримських татар. Мистецтвознавець. Має спеціальну художню освіту». Але ця, справді, видатна людина у 1934 році була відсторонена від завідування Бахчисарайським музеєм. Потім він працював художником-декоратором на будівництві в Москві і в Грузії. У 1937 році в Тбілісі був заарештований за звинуваченням у націоналізмі. Вирок — найвища міра покарання. Розстріляний 17 квітня 1938 року в Сімферополі.

Цей же день став останнім днем життя Османа Акчокракли. Це був учений з воїстину енциклопедичними знаннями — історик, філолог, археолог, фольклорист, епіграфіст, педагог, письменник. Вчений до мозку кісток, він усього лише хотів займатися наукою — вивчати пам'ятки кримськотатарської старовини, історію і культуру свого народу, але... — не вийшло.

Улітку 1934 року Осман Акчокракли був знятий з посади викладача за звинуваченням у націоналізмі й звільнений з Кримського педагогічного інституту. Деякий час він викладав географію в комсомольській школі, потім переїхав до сестри в Баку. Заарештований 5 (за іншими відомостями — 7) квітня 1937 року, переправлений до Сімферополя; звинувачений у вихвалі пантюркізму Ісмаїла Гаспринського, контрреволюційній пропаганді та шпигунстві. На суді наполягав на своїй невинуватості. Але 17 квітня 1938 року виїзною сесією Верховної колегії Верховного Суду СРСР засуджений до найвищої міри покарання, і того ж дня розстріляний.

Поет, філолог, літературознавець, педагог Абдулла Лятіф-заде народився в Сімферополі, в сім'ї вчителя. Дитинство провів у степовій частині Криму, звідки вінніс прекрасне знання кримськотатарських діалектів. Потім довго вчився, писав вірші, вчителював. З 1915 до 1917 року служив в армії. У роки революції Лятіф-заде брав участь у діяльності Курултаю.

Після утворення Кримської АРСР почав співпрацювати з радянською владою, працював у профспілках. У 1927-1930 рр. — активний учасник кампанії з переведення

кримськотатарської мови з арабської на латинську графіку; відповідальний секретар комітету нового тюркського алфавіту. Був направлений на навчання в аспірантуру держкадаемії мистецтвознавства в Москві. Після повернення до Криму — на викладацької роботи. 21 березня 1937 року звільнений як «затятий націоналіст», а 19 квітня заарештований. 17 квітня 1938 року разом з групою інших діячів кримськотатарської культури страчений у дворі сімферопольської в'язниці НКВС.

Асан Сабрі Айвазов — великий громадський діяч, педагог, письменник. У 1917-1918 роках Айвазов — редактор газети «Міллет», двічі обирався головою Курултаю, був послом Кримського крайового уряду в Туреччині. Після встановлення в Криму радянської влади він працював у відділі перекладів Центрального виконавчого комітету, з 1922 року викладав у педагогічному інституті арабську і турецьку мови.

У 1926-1927 роках побачили світ кілька його статей з мовознавства в газеті «Ен'і дунья», журналах «Лер» і «Ок'ув ішлері»; він був редактором дитячого журналу «Козь-Айдин». У 1930 році заарештований, проте через два місяці звільнений. Через сім років, 5 квітня 1937 року, був заарештований знову. 27 грудня 1937 року, перебуваючи в ув'язненні, епіграфіст, педагог, письменник. Вчений до мозку кісток, він усього лише хотів займатися наукою — вивчати пам'ятки кримськотатарської старовини, історію і культуру свого народу, але... — не вийшло.

Тоді ж відбулася справа над ще одним відомим громадським діячем, театральним критиком, у 1928-1929 роках — наркомом освіти Кримської АРСР Мамутом Недімом, а також над Ільсом Тарханом — письменником, видатним політичним діячем. З 1925 року Тархан був на партійній роботі в Кримській АРСР. З лютого 1931 року очолював Центральний виконавчий комітет, а з серпня 1934 року — Спілку письменників Криму. Звинувачувався в тому, що «був одним з керівників антирадянської пантюркістської шпигунсько-диверсійної терористичної організації». Від свідчень у суді відмовився і винним себе не визнав. Засуджений виїзною сесією Військової колегії Верховного Суду СРСР, і 17 квітня страчений.

Біографії жертв 17 квітня 1938 року ще належить відновити дослідникам, які лише недавно отримали доступ (далеко не повний!) до архівних матеріалів. А цей день — 17 квітня 1938 року — слід запам'ятати нам усім, щоб він ніколи не повторився — ні з нами, ні з нашими дітьми, ні з іншими — ні в чому не винними жертвами людодійських режимів.

Гульнара БЕКІРОВА, кримський історик, член Українського ПЕН-клубу ua.kyivr.com

МІНКУЛЬТУРИ ІНІЦІОЄ СТВОРЕННЯ МУЗЕЮ ТОТАЛІТАРИЗМУ

В Україні має бути створений музей тоталітаризму, де кожен відвідувач міг би наочно пересвідчитися у масштабах злочинів тоталітарного комуністичного режиму проти українців

«У зв'язку з ухваленням Верховною Радою пакету антикомуністичних законів, відповідно до яких комунізм прямо визнаний злочинним терористичним режимом, а архіви із свідченнями про злочини репресивних органів будуть відкриті, необхідно створити музей цієї кривавої епохи — музей тоталітаризму», — вважає віце-прем'єр-міністр — міністр культури України Вячеслав Кириленко.

Такий музей, який матиме і дослідницьку, і просвітницьку роль, насамперед, сприятиме поширенню правди про історію комуністичної окупації України в 1917-1991 роках та застерігатиме суспільство від рецидивів таких історичних катастроф. Створення музею тоталітаризму має сформувавши несприйняття у суспільстві будь-яких тоталітарних ідеологій та застерігати нові покоління від реанімації таких політичних режимів. Практичний досвід створення таких музеїв існує у країнах Балтії та Східної Європи. «Пам'ятники комуністичним вождям, які відповідно до нового закону підлягають демонтажу, варто долучити до експозиції музею», — вважає віце-прем'єр.

Ближчим часом у Міністерстві культури відбудеться нарада за участі громадськості та науковців для обговорення концепції музею тоталітаризму та можливого місця розташування майбутнього музею.

ДОВІДКОВО. Відповідно до закону «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», комуністичний тоталітарний режим 1917-1991 років в Україні визнається злочинним та таким, що проводив політику державного терору. Таке ж засудження отримав і націонал-соціалістичний (нацистський) тоталітарний режим.

За новим законом держава здійснює розслідування злочинів геноциду, злочинів проти людяності, військових злочинів, здійснених в Україні представниками комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів. Держава вживає заходів, спрямованих на підвищення поінформованості громадян про злочини, скоєні представниками комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів, розробляє та удосконалює навчальні посібники, програми та заходи з питань історії комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів, людської гідності, прав і основоположних свобод людини, плюралізму та демократії.

Також держава заохочує та підтримує діяльність неурядових установ та організацій, які проводять дослідницьку та просвітницьку роботу стосовно злочинів, скоєних представниками комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів. Архівні документи, зокрема документи колишніх радянських органів державної безпеки, пов'язані з політичними репресіями, Голодомором 1932-1933 років в Україні, іншими злочинами, скоєними представниками комуністичного або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів, а також будь-яка інформація, яка міститься у них, не належать до інформації з обмеженим доступом. Держава здійснює оприлюднення, забезпечує можливість вивчення та доступ до зазначених у цій частині архівних документів та інформації, яка міститься у них.

Відповідно до закону, місцеві ради, місцеві голови або голови ОДА ухвалюють рішення про демонтаж пам'ятників, пам'ятних знаків, присвячених особам, причетним до організації та здійснення Голодомору 1932-1933 років в Україні, політичних репресій, особам, які обіймали керівні посади у комуністичній партії, вищих органах влади та управління СРСР, УРСР (УСРР), інших радянських республік (за винятком осіб, діяльність яких була значною мірою пов'язана з розвитком української науки та культури), працівникам радянських органів державної безпеки, подіям, пов'язаним з діяльністю комуністичної партії, встановленням радянської влади на території України або в окремих адміністративно-територіальних одиницях, боротьбі проти учасників боротьби за незалежність України у XX столітті.

mincult.kmu.gov.ua

ДЕПУТАТИ ХОЧУТЬ ПРОДАТИ ПУТІНУ ПАМ'ЯТНИК ДЗЕРЖИНСЬКОМУ

Продати Путіну пам'ятник Феліксу Дзержинському, який встановлено біля виправної колонії у селі Катеринівка на Рівненщині, пропонує заступник голови Сарненської райради Микола Костецький. Про це передає кореспондент «Укрінформу».

«Ухвалення Верховною Радою пакету законів України про декомунізацію позбавляє нас можливої судової тяганини... Особисто внесу на сесію районної ради проект звернення до президента Росії Путіна з проханням викупити цей «витвір» мистецтва, побачимо, яку суму він заплатить за свого вчителя, «залізного Фелікса», — пише Микола Костецький у соціальній мережі «Facebook» у групі «Рівненщина політична».

Цікаво, що під час Революції гідності кілька місцевих активістів зробили у селі невдалу спробу повалити погруддя Феліксу Едмундовичу. Тоді їм зробити це завадили місцеві мешканці, які заступилися за пам'ятник. Тепер же депутати райради ухвалили позитивне рішення про «впорядкування» усіх пам'ятників радянської доби.

До слова, у самій Москві пам'ятник «залізному Феліксу» (на фото) росіяни демонтували ще у 1991 році...

Мирослав
ПОПОВИЧ:

ВАРВАРСЬКИЙ СВІТОГЛЯД НЕ ЗНИЩИШ ВАРВАРСЬКИМИ МЕТОДАМИ

Впровадження ухвалених минулого тижня Верховною Радою законів не повинно перетворитися на масову кампанію за вольовим рішенням влади. Це має бути поступовий і делікатний процес — і щодо пам'ятників, з яких можна створити своєрідну галерею; і щодо перейменування міст; і особливо щодо ставлення до ветеранів та колишніх комуністів, найсвідоміші з яких і спричинили до повалення комуністичного режиму. На цьому наголосив учасник ініціативної групи «Першого грудня», відомий філософ, академік НАН України Мирослав Попович у коментарі «Укрінформ».

ПОЗБУТИСЯ ІДОЛОПОКЛОНСТВА МОЖНА ТАК, ЯК У ВІЛЬНЮСІ

Впровадження законів про декомунізацію має відбуватися делікатно. Це не має бути видовище — ці повалення, звергнення. Адже танцювати на поваленому пам'ятнику — це недалеко від того, що танцювати на трупах. Не можна так. Це — варварський спосіб знищувати варварське мислення і варварський світогляд.

Що робити з пам'ятниками? Коли ми встановили ці скульптури, ці портрети, ми, по суті, відтворили «життя святих» і збагачили ще однією — політичною — релігією наш «джентльменський набір». А от як їх позбутися... Мені більш за все сподобалося, як розумно це зробили у Вільнюсі. Там звезли всі ці пам'ятники в один парк, поставили їх усіх там. І це було, з одного боку, делікатно, з іншого, — як насмішка над цією урочистістю, над цими поверженими ідолами. Це — саме те, що вимагається.

Можливо, це зовсім не панацея — робити по-литовськи. Як саме, я не знаю. Але у будь-якому разі потрібен якийсь хід, що не був би брутальним.

Треба зробити десакралізацію цих імен, цих площ і так далі. Але вона повинна бути за якоюсь людською міркою.

КІРОВОГРАДУ ВАРТО ДАТИ НОВЕ ІМ'Я

Перейменування вулиць і міст теж не можна робити кампаніями. Бігти вже нікуди.

То добре, що прийняли таку загальну настанову, але якщо будуть звітувати за старими нашими мірками — що от, виконали чи перевиконали план, — це буде жахливо.

До того ж не варто паплюжити всіх одним махом, як-от Кірова, якого вбив той же Сталін... Але при всій повазі до невинно убієного Кірова назву міста Кіровоград треба змінити. Хоч повернути попередню назву — не вихід, бо попередня його назва — Зінов'євськ, за іменем іншого колишнього більшовицького кумира, якому приписували убивство Кірова. І того, й того звели в могилу... А перед тим це був Єлисаветград. Звичайно, Єлизавета, дщер Петрова, була прихильна до України, але не настільки, щоб ціле потужне місто називати її іменем. Очевидно, вихід тоді, мабуть, — дати місту нове ім'я.

ВІТЧИЗНЯНА ВІЙНА — НЕАДЕКВАТНИЙ ТЕРМІН

Щодо терміну, як називати період нашої історії з 1941 до 1945 року, я згоден з авторами законів. Термін «Вітчизняна війна» був придуманий для 1812 року — і він і тоді був неадекватний. До того ж ми забули, що Першу світову війну офіційно теж назвали вітчизняною. Тож за логікою, якщо ми зберігаємо ту назву для війни 1812 року, то і Першу світову, і Другу світову треба було б називати вітчизняними, хоч це шито білими нитками.

Та справа навіть не в тому, як називати. А справа полягає в тому, що, дійсно, та війна — 1941-1945 років — була справедливою для нас. Мій батько лежить десь під Києвом з 1941 року. І я не соромлюся цього. Він не дарма пролив свою кров, бо я тут є, живий. І тут треба абсолютно ясно поставити питання — що, звичайно, меншим злом для нас була радянська Росія. І щодо війни — що все-таки було відчуженням правого діла і воно широко сприймається людьми. Люди поклали життя за свою землю, і це треба поважати.

ОГОЛОСИТИ ВСІХ КОЛАБОРАЦІОНІСТАМИ — ЗНАЧИТЬ КОПАТИ НОВІ ОКОПИ

Треба делікатно — і тут потрібна робота громадськості — ставитися до тих, хто пройшов війну: і до пам'яті тих, хто загинув, і до тих, хто живий. І з повагою ставитися до здобутих ними, хоч і радянських, нагород.

Закон цього не торкається, не йдеться про знецінення нагород. Він фактично забороняє використання комуністичної символіки для масових заходів, святкувань, забороняє вшанування кумирів. Не створи собі кумира — в цьому, коротко кажучи, весь зміст цього закону.

Врешті-решт, була держава, і ми були лояльними громадянами цієї держави. Але оголосити всяке співробітництво з цією державою колабораціонізмом, до чого схильні деякі інтерпретатори цієї серії законів про декомунізацію, оголосити нас усіх колабораціоністами — значить, усіх посадити в тюрму.

Я був членом КППС, але чималою мірою саме зусиллями таких членів КППС, як я, врешті-решт, і була скинута диктатура кримінально-політичної банди комуністичної. І це означає, що аж ніяк тут не можна копати нові окопи.

Валентина ПАЩЕНКО

У ХАРКОВІ ВНОЧІ ПОВАЛИЛИ ТРИ ПАМ'ЯТНИКИ РАДЯНСЬКИМ ДІЯЧАМ

Як повідомляє STATUS QUO, йдеться про монументи радянському державному діячowi Серго Орджонікідзе (територія тракторного заводу), російському революціонеру, учаснику Громадянської війни Миколі Рудневу (пл. Руднева) і голові ВІСВК Якову Свердлову (Полтавський шлях).

На викладеному в Інтернеті відео видно, як кілька осіб, деякі з яких у балаклавах і камуфляжі, демонтують пам'ятники, прикріпивши трос з одного боку до монумента, а з іншого — до мікроавтобуса.

На фрагменті відео демонтажу пам'ятника Рудневу видно, що до місця події прибули представники правоохоронних органів, які не втручалися в те, що відбувається.

Фрагменти знесених пам'ятників навантажили в автомобіль і вивезли. Відео супроводжується підписом: «Громада Харкова привела в дію закон про засудження комуністичного режиму. Впродовж кількох годин активісти допомогли приземлитися одразу трьом представникам тоталітарного минулого: Серго Орджонікідзе, Миколі Рудневу та Якову Свердлову».

Активісти харківських організацій «Громадська варта» і «Східний корпус» символічно перейменували площу Руднева на майдан Небесної Сотні — наклейками з назвою «Майдан Небесної Сотні» учасники акції заклеїли таблички на будинках на площі Руднева.

ДЛЯ ЧОГО НАМ ДЕКОМУНІЗАЦІЯ? ЧОТИРИ УРОКИ ФРАНЦУЗЬКОГО ПРОФЕСОРА МЕЛЬНИКА

Минуло трохи більше тижня, як Верховна Рада України ухвалила низку законів, що спрямовані на декомунізацію України. Французький учений, професор з геополітики, викладач школи бізнесу ICN Олександр Мельник в інтерв'ю «Укрінформ» розповів про значення цього рішення для України та Європи, у тому числі і для Франції.

— Пане професоре, як ви оцінюєте так званий «пакет з декомунізації»?

— Йдеться, безумовно, про стратегічний вибір, що стосується не лише минулого, а, передусім, майбутнього, майбутнього, я би сказав, у короткотерміновій перспективі. Оскільки поставити в один ряд «червону зірку» і «нацистську свастику», оголосити поза законом «радянський гімн» (який, до речі, з музичної точки зору є сучасним гімном РФ), — означає визнати комуністичну систему, що панувала в Україні впродовж 70 років, злочином проти людства. Фактично, комунізм потрапив до одного реєстру з фашистським нацизмом. На мій погляд, з цього доцільно винести чотири основні уроки.

— Які саме?

— Перший, Україна продовжує роботу над пам'яттю, яку розпочали Польща Леха Валенси, Чехословаччина Вацлава Гавела, Литва Вітаутаса Ландсбергіса, а також Естонія, Латвія та інші сусіди вашої країни. Насправді, дуже важко, навіть неможливо з екзистенціальної точки зору бути вільною людиною, коли ти живеш на вулиці, що названа ім'ям ката або коли ти оточений пам'ятниками, які щодня прославляють злочинців. Іншими словами, Україна демонструє свій твердий намір перегорнути сторінку історії, яка пов'язує її з Росією, що, власне, народила комунізм. Очевидним є бажання позбутися злочинної системи, де людина була лише шестернею. Ваша країна, безумовно, повертається у бік Заходу, західних цінностей, де свобода та людська гідність переважають на п'єдесталі. Україна демонструє своє прагнення вирвати корінь зла. З точки зору психоаналізу, це — розрив із минулим в ім'я майбутнього.

— Вас не бентежить, що це сталося саме зараз?

— На відміну від тих країн, що провели роботу з декомунізації, це рішення в Україні було ухвалено більш ніж через 25 років після падіння Берлінського муру та через майже чверть століття після розвалу СРСР. Цей строк фактично є віком одного покоління.

— І що це означає, з вашої точки зору?

— Емоційний резонанс слабше, він не такий сильний, як це було кілька десятиліть тому. Скористаюся метафорою, це — як світло від згаслого метеорита, а не яскравий спалах нової зірки.

— На вашу думку, це — єдина відмінність із європейськими країнами?

— Ні. Це — вже другий урок. Його суть полягає в тому, що у випадку України політика випередила правосуддя, тобто політичне рішення випередило роботу правосуддя. У цьому полягає відмінність українського випадку в історичній перспективі. Наприклад, на відміну від Франції. Тут подібні процеси відбувалися ще за правління Людовіка XVI. Згадаймо, що його стратили на гільйотині на столичній площі Республіки, яка сьогодні називається площею Згоди, що вже є досить забавним. Іншими словами, процес над французьким королем заклав важливу юридичну основу спадкоємності історії Франції з часів Великої Революції до сьогодні, у тому числі з точки зору символіки назв вулиць та площ. Ви та я, зрештою, як і багато людей, чудово знаємо, що Версальський палац, який є символом французьких королів, є одним з найбільш визначних місць Французької Республіки. Точно так само, як і те, що міністерства Французької Республіки сьогодні розташовані в палацах та маєтках королівської аристократії. У цьому контексті юридичний процес передував ухваленню політичного рішення.

— Так, але французи мали для осмислення п'ять століть.

— Наведу більш сучасний приклад. Це — Нюрнберзький процес. Спочатку була акція правосуддя, яка стала юридичним фундаментом для подальшого засудження нацизму у політичному вимірі. У випадку ж України рішення виходило від політиків, з парламенту, а не від системи правосуддя чи суспільства. Цьому рішенню не передувала поглиблена робота вчених, істориків, яка була би пов'язана з відкриттям архівів, широкими громадськими обговореннями, не було підготовки зміни світосприйняття українців на основі усвідомлення масштабів злочинів комунізму.

— Даруйте, але подібні спроби в Україні були. Чому, на ваш погляд, вони були не настільки успішними, щоб мати логічне завершення?

— Мені видається, що у вищеперелічених країн було стійке переконання, що Радянський Союз є окупантом, агресором. Таке переконання, на мій погляд, було глибоко укорінене у свідомості, воно стало частиною генетичного коду цих націй, існував національний консенсус у цьому контексті. До того ж не треба забувати, що ці країни перебували під окупацією 40 років, у той час, як Україна інсувала всередині СРСР цілих 70. Безумовно, Україна та її народ були вражені метастазами радянської пропаганди, рівень «промивання мізків» був на порядок вищим і потужнішим. Доречно врахувати і брак опитувань громадської думки. Таким чином, в ідеальному варіанті робота системи юстиції, правосуддя та суспільства мусять передувати політичному рішення, що не є випадком України.

— Пане професоре, але ж і сучасна ситуація в Україні відрізняється від ідеальної...

— Так, я про це пам'ятаю, тому й переходжу до третього уроку. Абсолютно справедливо вважати, що це рішення є реакцією на неоголошену війну, яку розв'язала і веде Росія. І президент Російської Федерації якраз дотримується протилежної від українців точки зору, вважаючи, що розпад СРСР був величезною геополітичною катастрофою ХХ століття. Він не критикує Сталіна, вважає його «гарним менеджером» і відверто говорить про те, що сам він вписується у спадкоємність останнього керівника радянського КДБ — Юрія Андропова. Тобто рішення Верховної Ради України, безумовно, вписується у військовий контекст, у справжню екстремальну ситуацію, яка зараз існує в країні. Крок парламентаріїв покликаний об'єднати українську націю перед обличчям загрози і, безумовно, продемонструвати, що точка неповернення до режиму Путіна в Україні досягнута. Іншими словами, це те, що я називаю боротьбою цивілізації, війною пам'яті, яка стає абсолютно не сумісною, це — війна полярного сприйняття історії.

— Роман СУЩЕНКО

— Які наслідки вона матиме для наступних поколінь?

— А от тепер я переходжу до четвертого уроку. Україна запроваджує люстрацію. Тобто відсторонення від посад керівників з радянською ментальністю, їхнє панування сьогодні немислиме і неможливе, якщо йдеться про еволюцію України. Тому я думаю, що суть цієї акції (декомунізації — ред.) полягає у тому, що вона повинна підштовхнути до радикального оновлення політичних еліт у вашій країні, має сприяти перемозі не лише на військовому фронті, а й, можливо, і навіть передусім, на фронті боротьби з корупцією. Корупція, яка за моєю інформацією триває в Україні, повинна стати синонімом проклятого комунізму, як колись молот та ковадло. Її потрібно позбутися разом із цією скинутою символікою. Українці мають не лише скинути символічні спогади комунізму, а й викоринити справжню корупцію. Це зовсім не опиниться в минулому. Ваш вирок минулому повинен відкрити двері до вашого майбутнього.

— Яке значення декомунізації України у геополітичному вимірі?

— На мій погляд, затвердивши це відважне рішення, в геополітичному плані Україна знову демонструє, що вона є авангардом Європи. Це дуже важливо зрозуміти, оскільки вона показує шлях Євросоюзу, який потребує «Нюрнберзького процесу над комунізмом».

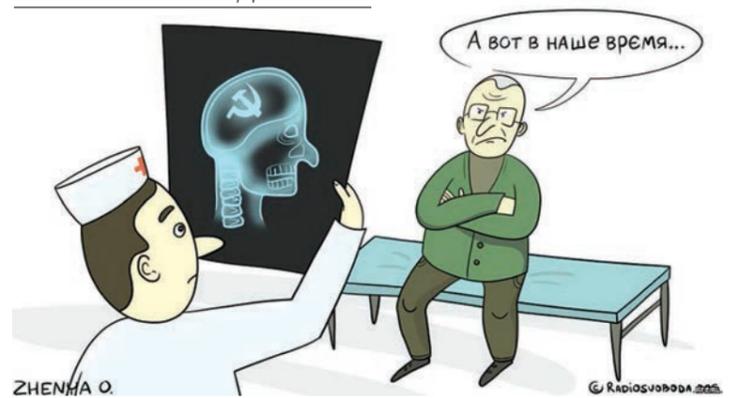
— Пане Олександр, а який, на вашу думку, урок Україна може дати Франції?

— Вона демонструє приклад Франції, яка для свого поступу вперед повинна вилікуватися від вірусу під назвою «марксизм-троцькізм-ленінізм». Згадаймо, що у Франції діє і користується певною популярністю Комуністична партія, а при владі перебуває Соціалістична партія. Разом із тим, сам сенс соціалізму зараз незрозумілий для більшості людей. Французькі соціалісти не хочуть і думати про заміну назви своєї партії, на відміну від їхніх опонентів, французьких консерваторів на чолі з Саркозі. Усім нам потрібно визнати комунізм злочинним, а отже, — засудити і його «внучатого племінника» — соціалізм. Це буде справжньою ментальною революцією. Це означитиме — позбутися ідеологізмів, ідеологічних химер, зробити крок у ХХІ століття, яке суттєво відрізняється від попереднього. Це — століття Інтернету, високорозвинених технологій, які роблять світ глобальним, зв'язують його шомити в єдине ціле, які перетворюють учорашню фантастику на реальність. Це — світ майбутнього.

Роман СУЩЕНКО

Париж

КОМЕНТУЄ ХУДОЖНИК

В. С. Роїк з директором обласного Будинку народної творчості Є. І. Сапожковим. 1964 р.

1952 рік. Після важкої контузії і 25-річного користування гіпсом лікарі наполягли на переїзді в Крим.

— Якщо переїдете, то проживете до глибокої старості, — сказали. — Якщо ні — не більше двох років.

Син Вадим у свої неповні чотирнадцять років закінчив на відмінно семирічку і був прийнятий без іспитів у Сімферопольський залізничний технікум на відділення промислового і цивільного будівництва. Переїзд до Сімферополя 31 серпня, і почалася поневіряння. Сина прописали в гуртожитку технікуму, а в сім'ї — ні квартири, ні прописки. Чоловік, як фронтвик, інвалід другої групи Великої Вітчизняної війни, — увесь час на лікуванні в госпітальх різних міст, і перевести його в сімферопольський госпіталь не було жодної надії.

Я, перебуваючи в гіпсі з другою групою інвалідності, вмовляла надати мені прописку в місті, але одержала відмову. За рекомендаційним листом своєї знайомої мала тимчасовий притулок в її знайомої, спала на старому дірявому матраці на підлозі один місяць. Втративши будь-яку надію прописатися, вирішила востаннє піти в паспортний стіл, де і втратила свідомість. Мабуть, там змілюстивилися наді мною і дали направлення в комірку без дверей (їх замінювало рядно) з симпатичною хазайкою і чоловіком-п'яницею.

Директор технікуму Г. Ф. Царенко дав дозвіл взяти в особисте користування з майна закладу два залізні ліжка з матрацами і дві табуретки.

На одній із табуреток син виконував уроки, креслення. Роботи не було. Я пішла в міську спілку народної освіти, і її голова Зінаїда Іванівна Троїцька направила мене у СШ № 1. Директор школи Ольга Володимирівна Іванова добилася в міськвно внесення годин рукоділля в розклад уроків 8-10-х класів. Розповіла про це на конференції директорів Сімферополя, і через декілька днів мені надійшло запрошення проводити такі ж заняття і в СШ № 9. Згодом до мене додому приїхав директор СШ № 2 Олександр Прокопович Шепляков і вмовив працювати ще і з його учнями.

Після цього матеріальне становище сім'ї поліпшилося. Мама, яка жила в цей період то в старшого брата Бориса в Електросталі Московської області, то в молодшого Євгена в Севастополі, приїжджала до мене лише на один день, бо в нашій тісній комірці не було де поставити для неї третє ліжко. Син, як учень залізничного техніку-

ВІРА РОІК: ПОЧАТОК

РЯДКИ З ЩОДЕННИКА

му, мав «провізіонки» і на п'ятницю-суботу їздив у Севастополь до дяді, тьоті. Це було нам великою підмогою в харчуванні.

Перший березень у Криму. Син захворів важкою формою запалення легень. До цього часу ми вже переїхали з комори в кімнату площею дванадцять квадратних метрів. Тут з'явився стіл. Умови проживання були такі: крім плати за кімнату, треба було купити машину дров і вугілля.

Коли син лежав з температурою сорок градусів, захвався від кашлю, хазайка прийшла до нас із претензією, що за тиждень ми витратили майже всі запаси палива. Я була у відчай: хворий син лежить у холодній кімнаті, а побутові зручності — надворі. Директор школи

ноу. Скільки житиму, з вдячністю буду пам'ятати їх за цю підтримку моєї сім'ї.

Олександр Костянтинович Платонов, директор Будинку народної творчості, запросив мене одного разу для ділової бесіди і запропонував взяти участь в обласній груповій виставці. Це мене дуже порадувало. Він зробив також ще одну цікаву пропозицію: працювати позаштатним методистом з декоративно-прикладного мистецтва. Штатним працівником цього профілю тоді була Роза Дмитрівна Вашенко, досвідчений фахівець. Я розгубилася, але наполегливість Платонова перемогла. Я взялася за спеціальну освіту з народного мистецтва, обклалася книгами з російської народної вишивки та ДПМ, оскільки добре знала тоді тільки українську народну вишивку.

Моя мама, Лідія Еразмівна Яворська (Сосюрко), профе-

нати прикладників за видами їхньої творчості, у кого шукати підтримки, як будувати роботу (зустрічі, обмін досвідом і т. д.), аби їхні чудові вироби, що сміливо конкурували з творами професійних художників, збереглися для нащадків. Це стало особливо актуально, коли помер майстер Пугачов Дмитро Миколайович, людина одинока. Після смерті його оригінальні вироби з коріння дерев зникли. Збереглася лише єдина його робота «Горностай», подарована мені майстром до 8 Березня. Таким чином, у мене вдома створився власний музей народної творчості, який налічує 150 одиниць.

На одному з семінарів вишивальниць у мене сяйнула думка: все потрібно здати в музей, де сформувати місце зустрічей для обміну досвідом. Запропонувала створити музей народної творчості

свято: відчинив двері омріяний музей! Після офіційної церемонії відкриття розійшлися запрошені гості, відвідувачі. Залишилися майстри, які на зборах обговорили діяльність музею, обрали мене його керівником, призначили чергових. Згодом я стала в ньому не тільки директором, а й консультантом, викладачем, хранителем експонатів і прибиральницею в одній особі.

Через декілька днів після відкриття музею пролунав телефонний дзвінок із Києва. Завідувач відділу народної творчості Республіканського будинку народної творчості Долинська Марія Данилівна повідомила:

— Виїжджає до вас наш керівник, який і прийме ваш музей.

Я чекала його в музеї, а він із залізничного вокзалу приїхав до мене додому. Мій чоловік відвів його в музеї.

В. С. Роїк з активістами музею (посередині — Вероніка Романовська)

та народного досвіду. Однак не всі підтримали цю ідею, переглядалися і лукаво посміхалися, в мене аж мороз по шкірі йшов.

Так було закладено підмурівок майбутнього Музею декоративно-прикладного мистецтва самодіяльних майстрів Криму. При обласному Будинку народної творчості директор Сапожков виділив для нього кімнату площею дванадцять квадратних метрів. Але ж хотілося більшого! Я і плакала тихцем, і страждала від непробивної стіни нерозуміння. Однак наполегливість взяла верх.

Червень 1963 року. В прикладників Криму величезне

Приїжджий гість був у захопленні та водночас вражений тим, що в Криму є народні майстри-подвижники та ентузіасти розвитку народних ремесел. Після нашої розмови він побував в обласному управлінні культури, а в облпрофаді звернувся до Володимира Школьниковича з великим проханням оформити мене в штат установи директором музею з відповідним посадовим окладом.

У готелях Сімферополя не знайшлося вільних місць, і київського гостя ми з чоловіком приймали в себе вдома. Приготували український борщ і вареники з картоплею.

(Закінчення на 13-й стор.)

В. С. Роїк з матір'ю, чоловіком і сином, 1957 р.

передала для сина кошик лимонів, а Яків Самійлович Мангубі, директор обласного Будинку вчителя, де я з листопада 1952 року вела курси художнього вишивання, дозволив мені два дні на тиждень не працювати. І лікарі, і мої зусилля, і увага сторонніх людей допомогли синові піднятися з ліжка. Влітку 1953 року чоловіка — Михайла Роїка виписали з госпіталью і він приїхав у Сімферополь. Його швидко прописали як учасника боїв (під Харковом, Сталінградом, на Курсько-Орловській дузі) та інваліда другої групи. У військкоматі зняли з військового обліку через інвалідність. ВТЕК не давала йому допуск на роботу, і він обіймав посади з невисокою оплатою. Грошей не вистачало ні на їжу, ні на одяг. Допомогали мама, яка жила з нами, а також брати Борис, Євген з дружиною Зінаїдою Іванів-

В. С. Роїк біля свого будинку по вул. Павленка, 1 у Сімферополі

В. С. Роїк з учнями в Будинку вчителя, 1955 р.

— Я — російська людина, — сказав він, — але дуже люблю українські страви.

До 1967 року наша сім'я жила в приватних квартирах, які часто не відповідали стану мого здоров'я. Очевидно, з огляду на це він сказав при від'їзді:

— Оточуюча обстановка не дуже допомагає вам у справах. Але мені думается, що ви ще будете рости і в громадській роботі, і в своїй творчості.

Через деякий час я отримала Подяку від начальника управління музеїв Міністерства культури УРСР Кирилюка за створення музею. Дізнавшись про це, В. Л. Школьников сказав:

— Віро Сергіївно, це чудово!

Однак разом з увагою

Розенцвейг, Котлинський, Жебенев, Арсен'єв. Почала складувати їх у власній квартирі. З приміщенням, як завжди, допоміг Школьников. Нам назустріч пішов директор клубу при консервному заводі ім. С. Кірова в Сімферополі. І в 1967 році в рамках відзначення 50-річчя радянської влади був відкритий пересувний салон живопису самодільних художників Криму. І знову, як і в ситуації з музеєм, на загальних зборах художників мене обрали директором салону.

Інтерес до музею і салону зростав. Мене дуже підтримував у цій роботі начальник відділу музеїв обласного управління культури П. М. Рязанов. Почала готувати до друку каталоги музею та пересувного салону само-

профспілок, складається з тринадцяти розділів: вишивки, де вказані мої роботи та мами, плетіння, ткацтво, мозаїка, кераміка, саморобки, пап'є-маше, різьблення, випалювання, біжутерія, карбування, розпис.

У каталозі виставки самодільної народної творчості трудівників Центрального району Сімферополя в 1977 році є каталог творів далекого родича поета М. Ю. Лермонтова, художника-графіка Н. А. Арсен'єва, складений у 1972 році. Він народився в Курській губернії в 1888 році, проживав у Ялті. Мною виготовлено три буклети: художникам Рязанцеву та Арсен'єву. Третє прізвище, тобто моє, не вказувалося, щоб не платити авторські. Зате мені дали довідку, що я — автор цих буклетів.

Відпочиваю в 1967 році в санаторії в Алушці. Під час обіду до мене підходить го-

В. С. Роїк з активістами музею і салону живопису на екскурсії у Південнобережному Криму (поруч чоловік Михайло), 1970 р.

ТВОРЧОСТІ В КРИМУ

до музею зростало і негативне ставлення до мене особисто. Був навіть такий момент, коли музей висів на ниточці: бути — не бути. Школьников завзято захищав, і музей уцілів. Ці місяці для мене були особливо важкі.

Ялтинська самодільна художниця Шнейдер Віталія Ісааківна прочитала в газеті «Крымская правда» інформацію про відкриття музею народних умільців Криму і того ж дня приїхала в Сімферополь.

— Ви дали народним майстрам щастя, створивши музей, а про нас, самодільних художників, забули, — сказала вона мені невдоволено. Я відповіла:

— Є штат методистів Будинку народної творчості, які працюють з художньою самодільністю, і втручатися в його справи я не можу. Я — позаштатний методист з ДПМ.

Вона розсердилася, грюкнула дверима і поїхала. А наступного тижня мені телефонують з Ялти з проханням приїхати на спільні збори місцевих художників і скульпторів.

Коли я приїхала, Будинку культури був повен людей. Довелося виступити і розповісти про наш музей. Ялтинські художники Котлинський, Шнейдер, Розов звернулися до мене з проханням створити картинну галерею. Я дала слово спробувати щось зробити в цій ситуації. У Сімферополі директори будинків народної творчості та

культури, вислухавши мене, не відмовили, але й нічого не пообіцяли. Проблема була в тому, де взяти приміщення? До цього часу зберігаю список ентузіастів створення картинної галереї. В його активі: Котлинський Д. Л. — водій швидкої допомоги в Ялті, Розов П. М. — інженер, майор у відставці, Жебенев С. К., Сировоткін І. В., Калашніков П. П. — працівники Ялтинської рекламної майстерні, Циганок М. А. — будівельник-маляр із Севастополя, а також державні службовці, вчителі, пенсіонери.

Першими свої живописні роботи надали Звягінцев,

діяльного живопису Криму, робота над якими тривала упродовж чотирьох років. Кошти на видання допоміг отримати старший інструктор облпрофради Школьников Володимир Леонідович. Я досягла своєї мети: два каталоги були надруковані в 1971 році. В процесі роботи в салоні живопису та з іншими умільцями було сформовано чотири каталоги.

Наприклад, каталог Музею декоративно-прикладного мистецтва народних умільців Криму, створеного 16 червня 1963 року при Кримському обласному будинку художньої самодільності

В. С. Роїк, 1973 р.

на семінарі працівників союзного відомства.

Учасники семінару зустрілися з цікавими людьми, зокрема з Іраклієм Андрониковим та іншими. Проте найголовніше — це навчання активу організації та веденню складного музейного господарства. З Москви я повернулася обізнаною в справі музейної діяльності людиною і прийняла рішення цілеспрямовано працювати з визніми виставками по Криму та Україні.

Завідувач відділу народної творчості Республіканського будинку народної творчості Олександр Олександрович Пішейко, який у 1966 році побував у Сімферополі, Ялті, зробивши замовлення нашим майстрам виготовити золоті та срібні медалі для майбутніх лауреатів, нашоствхнув мене на ідею взяти участь у республіканській виставці з нагоди 50-річного ювілею країни.

У сім'ї зайвої копійки не водилося, і все ж ми прийняли рішення їхати в Київ. Методисти з усіх регіонів республіки привезли свої вироби на відбір для експонування. Директор виставок і панорам Української РСР Юрій Петрович Пудов, який відповідав за формування ювілейної експозиції, представив мене голові журі — академіку Івану Іллічу Касьяну. Він сказав мені: «Товаришу Роїк Віро Сергіївно, я достатньо давно спостерігаю за вашою творчістю і виставками».

І всі подані на розгляд мої власні вироби та моїх учених виявилися в експозиції. І. І. Касьян запропонував нам затриматися в Києві, щоб допомогти організаторам розмістити експонати на манекенах згідно з народними тра-

В. С. Роїк з чоловіком Михайлом і сином Вадимом. 1972 р.

дицями та етнографічним районуванням. Відрадженьня продовжили на п'ять днів. Я впоралася зі своїм завданням успішно.

Виставка проходила в Жовтневому палаці культури. Понад дві тисячі найрізноманітніших експонатів з усієї України! Касьян був задоволений. Через два місяці після закриття виставки з музею художньої творчості в Києво-Печерській Лаврі приїхала науковий співробітник Людмила Гура. Її приїзд збігся з повідомленням про присудження мені золотої медалі та диплома першого ступеня виставки. З шести моїх експонованих виробів три придбав Львівський музей українського мистецтва, в тому числі килимок «Сімферопольське море», рушник «Півники», а колекцію квартири-музею Лесі Українки в Києві поповнила моя декоративна наволочка.

20 жовтня 1967 року я відїжджала в Москву на черговий семінар з декоративно-прикладного мистецтва. У проміжку між пакуванням речей забрала з поштової скриньки пресу (я тоді передплачувала чотири газети) і відклала її для читання у поїзді. Близько полудня прийшов чоловік Михайло Стратонович з великим букетом квітів. Я здивувалася: ніби й нагоди жодної. А виявилось: в одній із газет було опубліковано повідомлення про приєднання мені 16 жовтня звання заслуженого майстра народної творчості України.

З 1969 до 1973 року я проводила виїзні виставки, ознайомлювала населення півострова з виробами кримських умільців. А свою власну творчість у цей період деякою мірою послабила. Удар за ударом завдавали сім'ї похорони рідних людей. Померла мама, за нею в 1972 році — старший брат Борис. Він захворів від гару торфових боліт у Підмосков'ї. У 1974 році помирає чоловік Михайло Стратонович, і після його похорону я й сама злягла в лікарню. А коли випи-салася з неї додому, дізналася, що вироби народних майстрів після експонування на виставці в будинку культури радгоспу «Південний» зникли, і дізнатися, хто їх звідти забрав, виявилось неможливим. Після цього музей живопису самодільних художників Криму припинили свою діяльність.

Але треба було жити далі і продовжувати розвивати українську вишивку в Криму. Так почався новий етап мого творчого життя...

У статті, опублікованій в газеті «Кримська світлиця» 24 жовтня 2014 року, я розповів читачам про українського композитора з Санкт-Петербурга Валеріана Григоровича Стратуцу. Його майбутній ювілей, який, безсумнівно, стане знаменною подією в культурному житті цього північного російського міста, знову змусив мене взятися за перо.

Талановитому композитору, співаку, музиканту 28 квітня нинішнього року виповнюється 70 років. Це — вік, коли у творчої людини дуже багато попереду, але вже є можливість озирнутися в минуле і підбити деякі підсумки минулих років.

Валеріан Стратуца народився в селі Михайлівка Ямпільського району Вінницької області в співучій сім'ї. Співали батьки, сестри матері, його брати Іван і Семен. Валеріан, також захоплений піснею, довго просив батьків купити баян, що коштував тоді для сім'ї, звичайно, дуже дорого. Але одного разу батько Григорій Павлович уступив проханням сина і привіз із райцентру новенький музичний інструмент, який став його постійним супутником у художній самодіяльності

навіть не пісня, а скоріше, романс-роздум, як про неї відгукнувся кримський письменник з Красногвардійського району Микола Готовчиков. Вірші взяті з книги сонетів «Я, Віра...» кримського поета Сергія Сурмача. Я передав ноти і слова сонета № 7 кримському співакові, заслуженому працівнику культури України Оресту Мартиніву. І от до дня народження моєї мами (25 квітня) та 70-річчя композитора Валеріана Стратуци пісня вишла у світ, до слухачів.

Віра Сергіївна Роїк, героїня України

Сергій Сурмач

Валеріан Стратуца

СТВОРЕНІ СЕРЦЕМ МЕЛОДІЇ ВАЛЕРІАНА СТРАТУЦИ

школи і під час строкової військової служби.

У 1967 році В. Стратуца здобув професійну музичну освіту в Тульчинському музичному училищі. З того часу повністю присвятив себе музиці та військовій справі, працюючи техніком-інструктором у Ломоносовському військовому авіаційному технічному училищі. Складати пісні Валеріан намагався ще в дитинстві, навіть не знаючи нотної грамоти. Серйозне бажання створювати мелодії прийшло, звичайно, набагато пізніше.

Наполеглива праця, творче горіння, щира любов до рідного краю, рідної України — ось джерела натхнення цієї чудової людини. Своім самородним талантом композитор гідно представляє Україну в Росії. Його авторські вечори стали унікальною подією в культурному житті Санкт-Петербурга і його української діаспори.

Моє знайомство з композитором відбулося у вересні 1994 року, коли він прийшов у павільйон Росії, що знаходиться на Невському проспекті в центрі міста, де була відкрита мачина виставка «Український рушничок». Зачарований побаченням, Валеріан гаряче подякував Вірі Сергіївні за творчість, що дарує радість людям, і присвятив їй свою пісню «Роксолана».

Після її смерті Валеріан Григорович написав сім пісень на вірші різних авторів, присвячених Герою України, заслуженому майстру народної творчості України Вірі Роїк. Не так давно він надіслав мені свій новий твір «Я — Віра». Це —

Електронною поштою я надіслав її композитору і отримав таку відповідь:

«Вадиме, яка насолода слухати свою пісню у виконанні Ореста. Спасибі. Дай, Боже, йому здоров'я, удачі, щастя і співати років до ста! Я зараз в Астрахані у молодшого сина. Сьогодні були на Волзі. І раптом — пісня! Спасибі, мій друже, порадували мене. Великий привіт Оресту».

Повернувшись до Санкт-Петербурга, Валеріан написав кілька слів: «Пісню слухають, навіть взяли на свої сторінки. Дуже хороші відгуки про неї. Я безмірно радий і вдячний Оресту за виконання».

У своїй новій звістці Валеріан Григорович повідомив, що пише ще одну пісню на вірші Сергія Сурмача з вінка сонетів. Її назва — «Барви любові». Це — вірші третього сонета, присвяченого Вірі Сергіївні. Звичайно, я дуже зрадів і щиро подякував композитору. Повідомив про це і Оресту Мартиніву. Тепер будемо чекати на нову пісню.

Життя нашого друга Валеріана Стратуци — все в пісні. Він закоханий у ліричну поезію, природу, особливо в квіти. І це свідчить про його романтичну натуру. Все це не заважає, а тільки допомагає Валеріану бути прекрасним чоловіком, батьком і дідусем. Разом з дружиною Тетяною він виховав двох синів. Його

людяність просто приголомшує. Композитор захоплено пише пісні на вірші відомих поетів — Тараса Шевченка, Володимира Сосюра, Сергія Есеніна, Анни Ахматової, Ліни Костенко, Ориси Яхневич, і з ще більшим задоволенням він відкриває для себе і слухачів нові поетичні подарунки.

Нещодавно Валеріан надіслав мені пісню про кримське місто Щолкіне. Автором слів є кримська поетеса Ніна Плаксіна. Можна навести й багато

інших прикладів про озвучені його музикою вірші, автори яких з його подачі стають поетами-піснярами, що ще раз підтверджує талант і душевну теплоту цієї людини.

28 квітня 2015 року в будинку культури «Кіровець» Санкт-Петербурга відбудеться творчий вечір на честь 70-річчя композитора, в концертній програмі якого будуть звучати і пісні у виконанні Ореста Мартиніва.

Свій невеликий нарис про Валеріана Стратуцу хоч

закінчити словами з вірша Ірини Лахочкої:

Та я живу,
коли торкаюсь словом
До душ людських
та щирих їх сердець...
До струн душі
торкаються слова.

І летиться пісня
її музика жива,
Коли слова

покладені на ноти.
З ювілеєм тебе, дорогий
друже! Нових тобі творчих
успіхів від нашої сім'ї, від
читачів «Кримської світлиці»!

Вадим РОІК

Я, Віра...
с. Сергія Сурмача муз. Валеріана Стратуци
Ім. Помірно, 2 думки

1. Як птах, який співає лише на воді, я
відаpusкала серце у політ. Знай,
шла на чорно морської роздолі но.
Прислів:
Кішови полтавською де ваді, я
крий край міфіч. но і таври ді, ме.
за горну да кримських гір сідра да ді,
ні но вудас на гудав тво. ри тий да.
тут моє ко. риння про. рисло. Спв.
рунок долі си. но. ве тедло. 2. Миг.
но fine
рунок долі си. но. ве тедло. 2. Миг.
долі си. но. ве тедло. си. но. ве тедло.
2. Миг! Гаа гааа весело і часто,
Пекла в очах безсонь сивацька сінь.
Найбільше вишиває хиталоє щастя,
Але часніше вишивався вісь.

БАРВИ ЛЮБОВІ
с. Сергія Сурмача муз. Валеріана Стратуци
Ім. Помірно. Натхненно Ім.

1. За. ло. во. і, що тримає світна світлі, із
піс. ні в дузі з верв у сивні. Вів.
ра. ти бар. ви і шит. тям про. дити за.
Прислів:
що не знало суд, же. но. мені. Стів. ки. ля.
са. ють то у лад, то кри. во, а го. лос
над. па. ч. ки роз. пра. вив кри. ла, і ви. ма.
са. е. будь і не за. будь. Сво. го. на.
ро. ду. га. до. ці і гір. ко. ти, тво. і стів.
ки. це. те. ж. сло. ва і но. ти. Не. від. ств.
пись, якщо об. ра. ла. луть. 2. Я луть.

2. Я ще мала, іще не смілі рухи...
Та хтось стоїть незрим за плечем,
І направа мої послішно рухи,
І просто в серце поглядом лече.

В. Стратуца з матір'ю

В. Стратуца — третій ліворуч

ПРО ГЕРОЇКУ УКРАЇНИ – МОВОЮ МИСТЕЦТВА

Відома істина: коли говорять музи, слів не потрібно. Адже мовою мистецтва можна не лише передати силу почуттів, а й висловити свою любов до героїчного минулого нашого народу. І тут можемо привітати колектив Київської муніципальної української академії танцю імені Сержа Лифаря, зусиллями якого з'явилася вистава «Український диптих» (музика К. Данькевича та Є. Досенка).

«Український диптих»: поєднання ліричного та героїчного

«Це — спроба відобразити за допомогою хореографічного мистецтва дві сторони буття нашого народу, — говорить директор академії танцю, заслужений діяч мистецтв України Андрій Лягушенко. — З одного боку, його ліричність, елегантність, здатність до кохання, миролюбство, а з іншого, — героїзм, самопожертву, нестримність у захисті найдорожчого. Відповідно вистава складається з двох частин — «Лірична сюїта» та «Героїчна козацька сюїта». Постановником «Українського диптиху», заслуженому артисту України Дмитру Клявіну («Лірична сюїта») та Вадиму Сабодашу («Героїчна козацька сюїта»), разом із співавтором лібрето, заслуженим діячем мистецтв України Андрієм Лягушенком, вдалося створити унікальне поєднання класичної та народної хореографії, в основі якого — тема любові до України». Виникає запитання: чи під силу втілити таку амбітну постановку силами студентів академії танцю? Відповідь директора академії ствердна: «Без сумніву, під силу». Аргументи? «Київська муніципальна академія танцю імені Сержа Лифаря вже десять років плеєє традиції створення балетів, хореографічних вистав та концертних програм, серед яких, зокрема, «Копелія», «Пер Гюнт», «Лускунчик», «Балетний всесвіт Сергія Прокоф'єва», номери зі спадщини Павла Вірського. Ці роботи з успіхом демонструються на сцені Національної опери України, на майданчиках провідних театрів країни та за кордоном», — наголошує Сергій Лягушенко. Без сумніву, академія танцю є окрасою столиці, де готують фахівців за спеціальністю «Хореографія». Після чотирирічного навчання за спеціалізаціями «Класична» або «народна хореографія» випускники одержують атестат про загальну середню освіту та диплом «артиста балету» або «артиста танцювальних дисциплін» і для обох спеціалізацій — «викладача хореографічних дисциплін».

Біля витоків КМУАТ ім. С. Лифаря стояли видатні діячі хореографічного мистецтва, які 14 років тому під проводом Ю. Станішевського згуртували навколо Української академії танцю при Національному академічному театрі опери та балету України ім. Т. Г. Шевченка. Сьогодні академія танцю підтримує найтісніші зв'язки з Національною оперою України, тож не дивно, що хореографічна вистава «Український диптих» поставлена на її сцені. І, без сумніву, звернення до Шевченківської тематики потребує зусиль цілого грона митців — хореографів, музикантів, постановників. Творців вистави надихав образний світ Тараса Шевченка. Зокрема, в першій частині вистави він присутній завдяки музиці зі знаменитого твору К. Данькевича «Лілея», написаного за мотивами однойменної поеми та інших поезій Шевченка. Шевченківський світ настільки полонив відомого композитора та диригента Євгена Досенка, що він написав музику за темами «Кобзаря», що звучить у другій частині вистави. До речі, це — перша співпраця КМУАТ імені Сержа Лифаря з Євгеном Досенком, у творчому доробку якого такі хореографічні вистави, як «Казка про кохання», «Пори року», «Чарівне кресало». Над виставою працювали натхненно як викладачі, так і виконавці. Але для того, щоб «зануритися» у цю атмосферу, стати співчасниками мистецького процесу, потрібна повна віддача сил та енергії. «Сама музика спонукала творити, занурюючись у світ української лірики, — розповідає заслужений артист України, постановник «Українського диптиху» («Лірична сюїта») Дмитро Клявін. — Наші танцюристи та балерини перейняли цю ідею, і в цьому заслуга постановників». Справді, саме постановники допомагають акторам зрозуміти ліризм, драматизм запропонованого матеріалу. А для того, щоб досягнути виртуозності високого гатунку, доводиться багато працювати. Такою є специфіка роботи танцюриста — глядач ніколи не повинен здогадатися, наскільки виснажливою є «чорнова робота» над мистецьким твором. Щоб досягнути вершин у професії, яку зазвичай глядачі називають «легким, безтілесним танком», доводиться працювати, не шкодуючи себе.

Театр народної хореографії

Без сумніву, працюючи над хореографічною постановкою «Український диптих», довелось докладати чимало зусиль як викладачам, так і студентам. Творчою удачею вважає композитор та диригент Євген Досенко співпрацю з колективом Київської муніципальної академії танцю імені Сержа Лифаря: «У своїй роботі завжди наснажуюся ідеями Павла Вірського, з яким мені пощастило працювати. Свого часу він мріяв створити театр народної хореографії, і згуртував довкола себе творчих людей. Ми маємо чудових балетмейстерів, але як поєднати їхню майстерність з театром?».

Творчим кредо композитора завжди були уроки незабутнього Павла Вірського — створення театру народної хореографії. Творчі пошуки привели добродія Досенка до академії танцю, і саме в цьому храмі мистецтв він зустрів своїх однодумців. Адже в академії панує атмосфера творення, і це — творча удача для митця, коли вдається відшукати оті невидимі «точка дотику». Творча співпраця з педагогом академії танцю Вадимом Сабодашем виявилася надзвичайно вдалою. «Головне, що заповіт Павла Вірського вдалося втілити у стінах академії, — наголошує Євген Досенко. — І саме у двох постановках — «Ліричній сюїті» та «Героїчній козацькій сюїті» — ця ідея втілюється у життя».

Композитор і диригент Євген Досенко мав давню мрію — розповісти мовою мистецтва про героїчну та величну долю України. Власне, йдеться про національну ідею, зреалізувати яку так і не вдалося протягом двадцяти трьох років нашої незалежності. І все-таки історія, що не знає умовного способу, розставила всі крапки над «і» вже за нинішньої буремної доби. Героїчна Україна постала не у сновидінні, а наяву. Постала як нагадування, що воля та незалежність ніколи не даються задарма. Волю треба виборювати, а незалежність — захищати щодня, щомиті. І мистецтво тут відіграє надзвичайно важливу роль. Великою є сила мистецтва, коли у глядача пробуджується почуття любові до країни, коли таким природним видається бажання захистити свою землю від ворога. З'являється юний глядач, зиваний часом за несприятливих умов, коли сучасні зразки шоу-бізнесу спотворювали смак, пригнічували здатність мислити та аналізувати. Тому триває найзапекліша битва — і не лише на східних фронтах держави. Ця невидима битва розгортається за душу української дитини, за її сьогодення та майбутнє. І саме завдяки таким мистецьким творам, як «Український диптих», ця битва за українську ідею має бути виграна. Євген Досенко вражений тим, як змінюються глядачі під час вистави. Розповідає, як приймали харківських дітей, які прибули на фестиваль «Золоті ворота». Під час репетицій вистави «Український диптих» байдухих у залі не

було. А це означає, що студентам академії танцю вдалося не лише передати велич Шевченкового слова, а й талановито прожити долі своїх ліричних героїв.

І живе козацька слава

«Якби ми жили національною ідеєю протягом усіх років незалежності, багатьох неприємних речей вдалося б уникнути», — не втомлюється повторювати Євген Досенко. Його підтримує заступник голови Всеукраїнського центру національної безпеки Василь Шевченко (завдяки керівникові організації, генералу армії України Миколі Малому забезпечено матеріальну підтримку вистави). Пан Василь привертає увагу до більш глибокої проблеми, а саме: про необхідність захисту національного простору від чужоземних зазіхань, про роль гуманітарної складової у патріотичному вихованні молоді. Тож появу таких хореографічних вистав, як «Український диптих», варто розглядати не лише як подію у мистецькому житті (хоча це — справжнє подія!), а, насамперед, як одну із цеглинок у підмурівок концепції національного виховання. Своїми враженнями ділиться педагог Академії танцю Вадим Сабодаш: «Надзвичайно плідною була наша співпраця з Євгеном Досенком, і вже маємо схвальні відгуки про нашу спільну роботу. Коли фрагмент вистави «На Січі» ми показали у Національній опері, то нам сказали, що то виступають артисти ансамблю ім. П. Вірського. Звісно, що чути таку високу оцінку роботи колективу — висока честь».

Вадим Сабодаш пригадує, як, працюючи над виставою, намагалися уникнути певних стереотипів. Справді, в уяві багатьох глядачів існує певний стереотип щодо сценічного втілення запорожців, чи не так? Якщо на сцені з'являються запорожці, то це мають бути хвацькі хлопці з

кулями, бочками. Утім, коли починали роботу над виставою, Вадим Сабодаш запропонував юним артистам жартома пограти... шаблею. Навіть на сцені це було складно зробити, адже, щоб битися шаблею з ворогом, потрібно бути у бездоганній фізичній формі. Висновок: хто зловживає міцними настоянками, довго на полі бою не протримається. Отже, козак — це, передусім, воїн, захисник, готовий будь-якої миті боронити рідну землю. Але душу наш козак має ліричну, ніжну. Тож прагне у мирному житті перебувати у гармонії з природою, мати родину і виховувати дітей. І плекати все живе, без чого неможливе повноцінне життя. Недаремно ж українці споконвіку вважалися хліборобами, життєлюбими, відзначалися ліричною вдачею. Щоправда, перебувати у такому мирному стані довго їм не вдалося. Українська земля завжди була ласим шматком для чужинців-загарбників. Тож доводилося відкладати плуга і брати до рук шаблю, аби боронити землю від ворогів.

Вадим Сабодаш зізнається, що останнім часом жив виключно роботою над виставою. Тішить педагога той факт, що юні артисти виявили свою майстерність не лише у танці. Робота над виставою спонукала їх постійно удосконалюватися, а головне — читати історичні книжки. Не випадково, що попит на козацьку тематику зростає з року в рік! Так, за Шевченком, «оживе козацька слава, слава України». І це, напевно, є найбільшим досягненням, яким можуть пишатися в академії танцю. Зрештою, так і має бути, адже поява мистецьких шедеврів часто стає поштовхом для нових відкриттів, пошуків відповідей на складні питання. І спонукає нас усіх до нового прочитання творів Тараса Шевченка. Саме Тарас Шевченко запевнив українців, що козацька слава не поляже, «не

вмре, не загине». І лише вільна людина, яка прагне свободи і справедливості, може пізнати, де «наша слава, слава України». Тож не дивно, що Шевченкове слово не лише не втратило актуальності в наш час, а й спонукає сучасників до нового прочитання його творів.

Серед найголосніших заповідей Тараса Шевченка, що маємо втілити у життя, — відродження української нації, утвердження ідеї — «в своїй хаті своя правда, і сила, і воля». Шевченко безкомпромісний у своїх висновках: допоки люди будуть покірними, як вівці, доти не вийдуть з рабства. Не тому терплять люди, що гноблять їх царі, а тому гноблять, що дрібнішають людські душі. «Сім'ю вольну, нову», нову суспільність, в якій би панувала справедливість Божа, здатні вибороти лише вільні духом люди. Шевченко вживає вислів: «Свята Правда». Тому й вибороти її зможуть тільки люди «святої, козацької крові», «лицарі святії». Якщо хочете знищити неправду, — пізнайте правду і боріться за неї. У цьому — сенс знаменитого Шевченківського «борітєся — поборо-те!». Люди, які постанали за Божу правду, побороють й ворога, й супостата. Бог дає свій меч тим, хто ненавидить зло й готовий битися за правду. І ця битва триває нині, триває за душу української дитини. І мистецтво, як ми переконуємося, відіграє у цьому процесі неабияку роль. Тож привітаймо колектив Київської муніципальної української академії танцю імені Сержа Лифаря з вагомим мистецьким доробком. Хореографічна вистава «Український диптих», без сумніву, — знакове явище у культурному просторі України. Сподіваємося, що ця тематика розгортатиметься й надалі, і невдовзі на глядачів чекатимуть знакові прем'єри.

Наталія ОСИПЧУК,
письменниця, член НСПУ

Фото В. Качули

Напередодні Великодня юні актори зразкової театральної студії «Світанок» із Сімферополя (керівник — заслужений працівник культури України Алла Володимирівна Петрова) показали, як гуляли колись на післявеликодніх гаївках наші українські дідуся та бабусі.

В історико-краєзнавчому музеї міста Ірпеня на Київщині відкрилася виставка живопису по складу «Символ віри» художниці із Луганська Ірини Мезері.

Ірина Валентинівна пригадує, що з найранішого дитинства бачила себе художником. Дівчинка любила малювати. У восьмому класі вона вирішила більше не ходити до школи. Батьки порадились і показали їй малюнки викладачам художнього училища. Педагоги зробили висновок, що дитина малювати вміє, але її манера далека від класичної, і перучувати юну художницю вже пізно. Довелося Ірині відпрацювати обов'язкову життєву програму. Дівчина закінчила школу. Потім здобула вищу освіту на історичному факультеті Луганського університету, вийшла заміж, народила дитину. Нині Ірина Мезері — кандидат педагогічних наук і доцент кафедри педагогіки і психології Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, автор кількох навчальних посібників і численних наукових статей з проблем гендерного виховання дітей і підлітків. Ірина Валентинівна написала докторську монографію і... зупинилася. В неї була гарна родина, робота, але жінка розуміла, що її заповітна мрія може так і залишитися дитячою фантазією.

У 2004 році Ірина Мезері зайнялася розписом по склу, розробила власну авторську техніку. Чотири персональні виставки Мезері експонувалися в Луганську і місті Пе-

НАМАЛЮВАТИ І ПОЯСНИТИ

ревальську на Луганщині. У 2012 році Ірині Мезері присвоєно звання «Народний майстер Луганщини».

Художниця працює в різних жанрах. Це — пейзажі, натюрморти, портрети, картини на релігійні сюжети, картини за мотивами творів улюблених художників, замальовки у східному стилі та абстрактний живопис. Мезері чудово працює з різними фактурами, любить сміливі експерименти, відає перевагу нетиповому для живопису матеріалу — склу.

Колись у Пабло Пікассо запитали, що означають його картини. Художник відповів: «Якби я міг сказати, що вони означають, то був би не художником, а письменником». Ірина Валентинівна — художник, але ще й педагог. Її фах — пояснювати. Вона зверта-

ється до відвідувачів виставки: «Художник є лише унікальним знаряддям в руках Божественного Провидіння. Сам же художник, воістину, не знає, як і чому з його рук виходить те чи інше творіння. Велика таїна його натхнення полягає в щохвилинному злитті сили вічного Краси і сили вічного Духу».

До своїх картин Мезері додає тислі тексти, які допомагають глядачу зрозуміти головну ідею твору. Через героїв своїх картин художниця звертається до нас чи, вірніше, до нас звертається Провидіння творами мисткині. Ось деякі із цих звернень.

«Ти є те, що залишиш після себе людям».

«Амбіції, не підкріплені талантом і харизмою, — звичайне нахабство. Для того, щоб стати значущим у житті суспільства, необхідно пов-

торити духовний подвиг Христа!».

«Щаслива людина не тим, що отримала, а тим, що віддала, не тим, що спожила, а тим, що створила».

Коли в Луганську розпочався збройний конфлікт, Ірина Мезері взяла найцінніше — маму і картини — і залишила рідне місто. Її становище легше, ніж у інших біженців. Ірина з чоловіком і мамою приїхала до доньки в Ірпінь. Художниця сподівалася, що до Дня Незалежності Луганськ буде звільнено і вона з близькими повернеться додому. Але так не сталося. Тепер в Ірині Валентинівні багато запитань. Її знайомий полковник СБУ у відставці був шокований, дізнавшись про захоплення натовпом обласного управління СБУ. Він говорить, що будівлю СБУ неможливо захопити. Як це могло статися? Ірина Мезері розповідає, що з Луганська виїхало 90% населення, і місце можна було взяти голими руками. Чому ж українська армія цього не зробила? Хто відповідь на ці запитання?

На презентації виставки високу оцінку творчості Ірини Мезері дали заслужений художник України Костянтин Могилевський (він теж із Луганська, нині працює в Ірпені), ірпінські художники Валентин Негреско, Олія Хорунжа та інші.

— Я повернуся в Луганськ, коли там знову буде Україна, — говорить Ірина Мезері. Вона висловлює власну думку та думку своїх друзів.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ,
директор Ірпінського історико-краєзнавчого музею

В АДМІНІСТРАЦІ ПРЕЗИДЕНТА ВІДКРИЛАСЯ ХУДОЖНЯ ГАЛЕРЕЯ

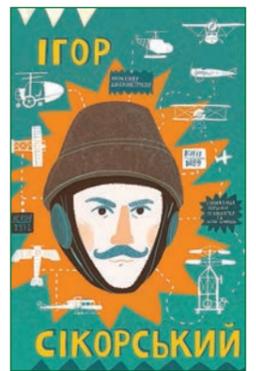
17 квітня на другому поверсі Адміністрації Президента України відкрилася художня галерея Second Floor Art Center. Першою виставкою, представленою в стінах адміністрації, став проєкт «Дітячі України» клубу ілюстраторів Pictoric (більше 20 авторів). Це — серія постерів, створених молодими українськими художниками та дизайнерами, що зображують видатних українців у нових, незвичних образах. В адміністрації виставка перебуватиме кілька тижнів, після чого вона поїде у подорож усією Україною.

«Перш за все, хочу подякувати Президенту України за те, що він підтримав таку, здавалося б, незвичну ініціативу. Для мене важливо, щоб кожен співробітник адміністрації, також як і я, відчув та побачив зміни, які прийшли до владних коридорів. Впустити в ці коридори сучасне українське мистецтво — один з найефективніших способів, на мою думку», — розповів на відкритті виставки Глава Адміністрації Президента України Борис Ложкін.

«Second Floor Art Center — це не лише фізичне розташування галереї, а й люди, які вірять в зміни не тільки форми, а й суті. Люди, які йдуть на експерименти та готові докорінно змінювати середовище навколо себе», — зазначив член правління Українського кризового медіа-центру, що є одним з ініціаторів виставки, Геннадій Курочка.

Співорганізатор виставки та куратор «Я Галереї» Павло Гудимов зазначив, що перші 12 постерів проєкту народилися ще минулого літа. З часом їхня кількість зростає. Сьогодні в коридорах адміністрації виставлені 64 постери. «Створення нового візуального образу української ідентичності є вкрай важливим завданням. Постер — найдемократичніший вид мистецтва, зрозумілий і пенсіонеру, і школяру. Хочу зазначити, що це була ініціатива знизу. Дизайнери та художники самі обирали, кого і як зображувати на постерах, відповідно до власного творчого бачення, повністю виключивши пострадянську естетику. Сподіваюся, що такий сучасний та добрий імідж видатних українців буде підтриманий громадськістю та закріплений у свідомості наших сучасників — використовуватиметься в школах, бібліотеках, медіацентрах, культурних центрах», — підкреслив Павло Гудимов.

Прес-служба Президента України

ДЕ КОЗАК, ТАМ І СЛАВА!

У Києві відбувся боксерський поєдинок інтерконтинентального чемпіона за версією WBO українця Олександра Усика і чемпіона WBO Oriental росіянина Андрія Князева, повідомляють «Крим.Реаліті». Бій проходив за потужної підтримки переповнених трибун столичного Палацу спорту.

Олександр Усик протягом двобою мав незаперечну перевагу. Від його ударів суперник отримав кілька розсічень, що постійно кровоточили. У восьмому раунді Усик провів стрімку атаку, яка перетворилася на побиття росіянина, котрого врятував від падіння рефері, зупинивши бій, бо Князев «став брати на себе занадто багато ударів». Таким чином, Усикові було зараховано перемогу технічним нокаутом. Це — вже сьома його перемога в кар'єрі на професійному ринзі.

Українського боксера привітав Президент України Петро Порошенко. «Вітаю Олександра Усика із захистом титулу інтерконтинентального чемпіона за версією WBO. Де козак, там і слава!» — написав Петро Порошенко у своєму Твіттері.

«Дякую, що приходите підтримати мене. Дякую своєму супернику, нічого особистого, це лише бокс», — сказав Усик після бою вболівальникам і своєму супротивнику. Кримчанин також подякував своїм тренерам, рідним і близь-

ким. За боєм у глядацькому залі спостерігала мати Усика.

«Для мене сьогодні особливий день. Три місяці тому моя дружина подарувала мені третю дитину», — сказав О. Усик. Він зазначив, що після бою вирушає додому, до Сімферополя.

Тим часом, голова кримського відділення партії «Справедливая Россия» Олександр Юр'єв запропонував... заборонити Олександрові Усикові в'їзд до Криму або взагалі кинути його за ґрати.

«Після вчорашньої перемоги Усик повертається до Сімферополя. Цей баламут всюди заявляє, що Крим український, і він допоможе його Україні повернути... Може, пора заборонити йому в'їзд до РФ?» — написав Юр'єв у своєму Facebook.

«Є закон, хороший він чи поганий, його треба виконувати. Якщо Усик — вже громадянин РФ, нехай відповідь за зако-

Криму Олександр Усик заявив, що він не збирається переїжджати із свого рідного Сімферополя і не буде змінювати паспорт.

«Я не боюся їхати в Сімферополь і переїжджати в інше місто не збираюся. Тут — мій дім, тут народилися мої діти. І паспорт я змінювати не збираюся. Я — українець, а Крим — це Україна», — заявляв спортсмен.

За кілька днів до цього поєдинку українська боксерська команда «Українські отамани» перемогла команду Росії у матчевій зустрічі 13-го туру Всесвітньої серії боксу (WSB).

У першому бою команд у лютому «отаманів» відверто засудили в Росії — 0:5, тож тепер в Україні наші взяли реванш з рахунком — 3:2.

ном. Якщо ні, то нехай сидить у Києві. Але якщо на нашій території порушує закон, то знову ж відповідь за законом. Відправимо його на виправні роботи або на три роки — як суд вирішить», — додав «справедливорос».

Як повідомлялося раніше, після анексії Росією українського

УКРАЇНСЬКИЙ КРИМ ПИШАЄТЬСЯ УСИКОМ!

У суботу дивилися всією сім'єю бій нашого Олександра Усика з росіянином Князевим. Скажу чесно: я нічого не розумію в боксі і ніколи не була прихильницею цього виду спорту. Але тоді це і не мало значення. Відірватися від екрана було неможливо через зовсім іншу причину. Ми так бажали перемоги нашому сімферопольцю.

Так, Олександр Усик сказав, що жодної політики — тільки спорт. Але для мене особисто була важливою саме його перемога! Тому що він — кримчанин, який залишився українцем у серці. Як і багато хто з нас, набагато старших, які народилися в Криму ще за часів УРСР, котрі залишилися і тепер в Криму, але не підтримують навалу і ширю вважають, що «їжа і Батьківщина» — це різні поняття, й одне інше не замінює.

Наша сім'я змішана: я — етнічна українка — кримчанка, чоловік — політичний українець (росіянин за походженням, який приїхав до Криму ще дитиною). А в почуттях до України ми єдині — ось вже, воістину, дякую тобі, Боже!!!

Спасибі, Олександр, за те, що почуття патріотизму у Вас не атрофовані! За Вашу силу і дивовижний позитив. За те, що на спортивному поясі була написана великими літерами назва нашого з Вами рідного міста СІМФЕРОПОЛЬ — як меседж, що не всі кримчани однакові й не всі відмовилися від України. За багато місяців минулого важкого, наповненого негативними емоціями року я замість гіркоти, розпачу і сорому знову відчула гордість за Крим, український Крим.

Варвара КРИМЧАНКА,
російськомовна, україномисляча мешканка Криму

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ! Оскільки жодних офіційних наказів або розпоряджень, що стосуються зміни формату випуску «Кримської світлиці», з моменту окупації Криму ми не отримували (а згідно з українським законодавством, такі рішення узгоджено приймаються лише співзасновниками засобу масової інформації або судом), продовжуємо готувати до друку щотижневий номери газети і направляти їх до київської друкарні. Як і раніше, починаючи з 2002 року, на редакційному сайті щоп'ятниці виставляється електронна версія тижневика, зокрема у pdf-форматі. Розміщену нижче інформацію про умови передплати «Кримської світлиці» та інших культурологічних видань продовжуємо публікувати як нагадування «борцям» за інформаційний простір України про їхні держслужбові зобов'язання перед читачами і державою. **Редакція «КС»**

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. **Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura@gmail.com**

